

1. Ainevaldkond “Keel ja kirjandus”

1.1. Keele- ja kirjanduspädevus

KEHTESTATUD
Türi Põhikooli direktori
18.09.2020 käskkirjaga nr 12

Põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- 8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- 9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi;
- 10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväarikat ja vastutustundelist käitumist;
- 12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonna kohustuslikud õppeained on eesti keel ja kirjandus. Eesti keelt õpitakse 1.–9. klassini, kirjandust 5.–9. klassini.

Eesti keele ja kirjanduse nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Eesti keel – 19 nädalatundi Lisatund 2.klass eesti keel ja 3. klass eesti keel

II kooliaste

Eesti keel – 11 nädalatundi

Kirjandus – 4

nädalatundi

III kooliaste

Eesti keel – 6 nädalatundi

Kirjandus – 6 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Keel on rahvuskultuuri ja rahvusliku identiteedi kandja ning tema valdamine kõnes ja kirjas on inimese mõtlemisvõime kujunemise, vaimse arengu ning sotsialiseerumise alus ja eeldus. Eesti keele hea valdamine on eduka õppimise eeldus kõigis õppeainetes. Ainevaldkonna õppeained toetavad eeskätt õpilase emakeele- ja kirjanduspädevuse ning kommunikatiivsete oskuste arengut. Ainevaldkonna õppeainetes omandatakse keele- ja kirjandusteadmisi ning erinevaid lugemise, kirjutamise ja suhtlemise kogemusi. Teadmiste ning kogemuste alusel kujuneb õpilasest teadlik, aktiivne ja vastutustundlik lugeja, kirjutaja ning suhtleja. Ainevaldkonna õppeained toetavad ka õpilase identiteedi ja enesetunnetuse kujunemist ning kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.–4. klassini on eesti keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis- emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitlus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostoes omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

Keelekasutust ning oskust tekste mõista ja luua arendatakse teksti- ja õigekeelsusõpetuse kaudu. Eesti keelt ja kirjandust õppides omandab õpilane keelelise suhtluse oskused ja vilumused, õpib oma mõtteid ning tundeid väljendama, kuulnud ja loetud analüüsima ning kogunud teavet üldistama. Kirjanduse lugemine ja käsitlemine tundides avardab õpilase kultuuri- ja elukogemusi, rikastab sõnavara, soodustab kirjandushuvi ning lugejavõimete ja isiksuse arengut.

Ainevaldkonna õppeained tervikuna toetavad õpilaste keelepädevuse ja kommunikatiivsete oskuste kujunemist ning esteetilist, kultuurilist ja sotsiaalset arengut.

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis-emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa.

Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

Ainevaldkonna õppeained toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust.

Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

Jrk	Üldpädevused	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Väärtuspädevus	Kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimine ja järgimine. Lugemis- ja kuulamistekstid, arutelud. Hõimupäevad, emakeelepäev.
2.	Sotsiaalne pädevus	Rahvusliku kuuluvuse teadvustamine, sallivuse arendamine. Rahvakalendri tähtpäevade ja riigipühade tähistamine; teiste rahvaste kommetega tutvumine läbi eakohaste tekstide, filmide jms Teatrikülastused, muuseumid .
3.	Enesemääratluspädevus	Iseenda tundmaõppimine, oma käitumisele ja tegevusele hinnangu andmine. Enda kirjeldamine, iseloomustamine; oma tööle hinnangu andmine. Loomekonkursid, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine.
4.	Õpipädevus	Õpiharjumuse ja -oskuste kujundamine ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuse arendamine. Iseseisev, paaris- ja rühmatöö; Keskustepäevad, koolitused, olümpiaadid.
5.	Suhtluspädevus	Eneseväljendusoskuse ja -julguse kujundamine. Põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamine, üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemine õpilaste vahel. Enda esitlemine; küsimuste esitamine ja neile vastamine, oma seisukoha rahumeelne selgitamine (väitlemine); perepäevad kõnevõistlused, etluskonkursid, koolileht.

6.	Matemaatikapädevus	Tekstist teabe (andmed, terminid, tegelased, tegevused, sündmused ning nende aeg ja koht) leidmine, analüüsimine/arutlemine, oma seisukoha põhjendamine, tabelitest andmete leidmine, andmete kandmine tabelisse Viktoriinid, mälumängud.
7.	Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkusjulguse toetamine ja arendamine. Kaaslastele uute mängude õpetamine; dialoogide ja lühinäidendite väljamõtlemine ja esitamine; kooliüritustel esinemine; luule- ja jutuvõistlustel osalemine. Ideekonkursid, reklaamikampaaniad, filmikonkursid.
8.	Digipädevus	Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning erinevaid infotehnoloogia vahendeid (nutitelefon, tahvel - ja lauaarvuti, robotika vahendeid). Oskab eakohastes õpikeskkondades orienteeruda ja neid kasutada (Opiq, Miksike, Taskutark jm). Leiab otsingumootori abil võtmesõnu kasutades õppetöök vajalikke teabeallikaid. Sirvib ja valib leitu hulgast sobivaid materjale. Oskab trükkida ja vormistada ning salvestada lihtsamat teksti. Oskab kasutada e- posti. Oskab kasutada nutiseadet fotode tegemiseks ja edastamiseks. On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.

1.4.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele- ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilist süsteemi tundma õppides on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu, õpitavas võõrkeeles kirjutavate autorite teoste lugemine ja arutamine süvendab huvi õpitava keele maa, selle kultuuri ning kirjanduse originaalkeeles lugemise vastu.

Matemaatika õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist soodustab eesti/vene keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist. Samas eeldab heade õpitulemuste ja

korrektse keelekasutuse saavutamine, et ka matemaatikatundides töötataks tekstiga õppesisu või -ülesande mõistmise nimel ning nõutaks elementaarsete õigekirjanõuete järgimist kirjalikes töödes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimedid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi. Loodusalased tekstid eesti/vene keele õppekirjanduses ning loetavas ilukirjanduses aitavad loodust tundma õppida ja väärtustada. Loodusainetes omandatud sõnavara ning teadmised soodustavad omakorda kirjandusteoste looduskirjelduste mõistmist, kujutluspiltide teket ja emotsionaalset mõju lugejale.

Sotsiaalainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajalooüldiste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Samaaegu toetavad sotsiaalneid õppides omandatud teadmised ajaloost, ühiskonna arengust ja toimimisest ning inimesest kirjandusteostes kajastatud ühiskonnaelu probleemide ja inimsuhete mõistmist. Keeletundides õpitakse riikide, ühenduste, organisatsioonide, ajalooliste isikute, ajalooüldiste nimetuste õigekirja norme; ajaloo- ja ühiskonnatundides tuleks neid teadmisi konkreetsete näidete toel kinnistada. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaalainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kunstiainete õpet toetab eeskätt kirjanduse kui kunstiaine õppimine. Kirjandusteoste analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab kunsti väljendusvahendite eripära mõistmist.

Reklaami terviklik käsitlemine keeleõppes eeldab ka visuaalsete komponentide eritlemist ja analüüsi, mida võiks teha koostöös kunstiõpetajaga. Kirjandusteoste käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist muusika emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul, selle tekst ja esitamine, mis eeldab aineõpetajate koostööd.

1.4.2. Läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga. Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on ainevaldkonna õppeainetele eriomased teemad, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus,

suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloomed. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemine valdkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloomes.

Jrk nr	Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Elukutsete tutvustamine; lugemis-, kuulamis- ja harjutustekstid õppimisest ja elukutsetest; vestlused ja arutelud; loovtööd; õppekäigud asutustesse; keskustepäev koos koolieelikutega Esseekonkurss koos karjääriõpetusega
2.	Keskkond ja jätkusuutlik areng	Lugemis-, kuulamis- ja harjutustekstid loodushoiust; vestlused ja arutelud; loovtööd; viktoriinid; õuetunnid; loodus- ja keskkonnateemalised kõnearendusmängud Plakatikonkurss
3.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Lugemis-, kuulamis- ja harjutustekstid kodanikualgatuses ja ettevõtlikkusest; vestlused ja arutelud; koolilatareks reklaamide koostamine; koolilehte ja lasteajakirjadesse kirjutamine; viktoriinide koostamine; esinemisteks valmistumine
		Ideeturg, projektipäev
4.	Kultuuriline identiteet	Lugemis-, kuulamis- ja harjutustekstid eesti ja teiste rahvaste kultuuridest; vestlused ja arutelud; eesti muinasjuttude dramatiseeringud; rahvakalendri tähtpäevade ja riigipühade tähistamine; muuseumitunnid; teatri-, kontserdi- ja näitusekülastused Hõimupäevad, emakeelepäev, rahvakalender, regilaulukonkurss, rahvalike tantsude õpetamine, kontsertide külastused jms

5.	Teabekeskond	TV-st, ajalehtedest, raadiost uudiste kuulamine/vaatamine ja klassile kokkuvõtte tegemine; teatmeteostest/internetist info otsimine; raamatukogutunnid; laste(aja)kirjanduse lugemine Koolileht, blogimine, seinaleht
6.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Internetist info otsimine; e-töölehtede täitmine; luuleesituse salvestamine; klassi blogi lugemine ja sissekannete lisamine Filmikonkurss, õppematerjalide koostamise konkurss, esitlused
7.	Tervis ja ohutus	Lugemis-, kuulamis- ja harjutustekstid tervisest ning tule-, vee- ja liiklusohutusest; vestlused ja arutelud; loovtööd; viktoriinid; õppekäikudel ohutusreeglite järgimine Esseekonkurss
8.	Väärtused ja kõlblus	Lugemis-, kuulamis- ja harjutustekstid väärtustest ja kõlblusest; vestlused ja arutelud; loovtööd; dramatiseeringud; teatrikülastused Hõimupäevad, emakeelepäev, viisakusnädal, külaliste kutsumine kooli, grupitööd ,koostöö T.O.R.E-ga, kontsertide külastused jms

1.5. Eesti keel

1.5.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli eesti keele õpetusega taotletakse, et õpilane:

1. väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit, suhtub lugupidamisega teiste rahvaste keeltesse ja kultuuridesse;
2. tajub keeleoskust õpioskuste alusena ja oma identiteedi olulise osana, kujuneb teadlikuks keelekasutajaks;
3. omandab põhiteadmised keelest ja õigekirjaoskuse, tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasiõppimisel;
4. arendab keeleoskust kui eneseväljendus- ja suhtlusvahendit, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
5. õpib asjakohaselt kasutama eri suhtluskanaleid; arendab oskust leida, kriitiliselt hinnata ning sihipäraselt kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
6. õpib tundma eri tekstiliike, nende seoseid ja kasutamise võimalusi, arendab oma tekstitööoskusi nii tekstide vastuvõtja kui ka loojana;
7. arendab kriitilist mõtlemist ning analüüsi-, järelalus- ja põhjendusoskust;
8. harjub oma kirjakeeleoskuse täiendamiseks kasutama sõna- ja käsiraamatuid ning veebiallikaid;

9. suhtub tolerantset eesti keele kui võõrkeele kasutamisse ja toetab muu emakeelega kaaslaste eesti keele omandamist.

1.6.2. Õppeaine kirjeldus

Keel kui kultuuri kandja ja mõtlemise põhivahend on oluline inimese tunnetuslikus arengus ning tema maailmapildi kujunemises. Keel kui ühiskonna toimimise põhivahendeid on tähtis inimese sotsialiseerumisel, tema kujunemisel ühiskonna tegusaks liikmeks. Sotsiaalne kirjaoskus tähendab kriitilist ja teadlikku toimimist keele toel nii isiklikus ja avalikus sfääris kui ka õppimises ja töös. Keel toimib tekstide kujul igas valdkonnas ning selle olukorratüüpides erinevalt; igapäevale neist on omased kindlat liiki tekstid oma eri- ja üldsõnavara ning kirjakeele või argigrammatikaga. Seepärast on inimesele ühtviisi vajalikud teadmised ja oskused, mis hõlmavad keelt, selle variante ja tekste ning lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ning loomisega. Eesti keelel kui emakeelel ja hariduskeelel on õppekavas eriline koht: eesti keele oskus on nii õppekava omandamise alus kui ka eesmärk.

1.–4. klassis on eesti keel integreeritud õppeaine, mis taotleb nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärke. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, kuid jäävad tugevasti lõimituks, arendades eri liiki tekstide kaudu üht- ja sedasama – sihipärase lugemise ja kirjutamise oskust. Õppeaine avar eesmärgiseade tingib õppe-eesmärkide taotlemise mitme õppevaldkonna kaudu: oluline on nii oskus üha moderniseeruvate kanalite kaudu suuliselt ja kirjalikult suhelda kui ka vahetu individuaalne tekstitöö, mis avaldub tekstide vastuvõtu ja loomisena. Eri valdkondi seob keel, mille korrektseks ja eesmärgipäraseks kasutuseks on nendega lõimitud õigekeelsuse ja keelehooldelise valdkond. Kirjalik keel ja tänapäeva eesti kirjakeel tema peamiste tekstiliikidega tuleb põhikoolis teadlikult omandada.

I kooliastmes on kolm õppevaldkonda: suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine), lugemine ja kirjutamine. Suuline keelekasutus hõlmab eneseväljendust argiolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edasiandmist. Lugemise õpetamisel kujundatakse oskust töötada tekstiga eakohaste juhiste alusel. Kirjutamise õpetusega kujundatakse õigekirjaoskus õpitud keelendite piires ja suutlikkus end eesmärgipäraselt kirjalikult väljendada.

I ja III kooliastmes on neli õppevaldkonda: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning õigekeelsus ja keelehoole.

Suulise ja kirjaliku suhtluse õpetusega kujundatakse oskust silmast silma, telefoni, kirja ja meili teel ning interneti keskkonnas kahe- või mitmepoolselt toimida, tekste kokku võtta ja vahendada ning saavutada häid tulemusi rühma- ja paarisööös.

Teksti vastuvõtu õpetuse kaudu kujuneb teadlik suhe pikemate suuliste ja kirjalike tekstidega: kujundatakse oskust tekste valida ning leida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, teadvustades kuulamise ja lugemise strateegiaid, võimet teksti järjest sügavamini mõista ning tekstile reageerida. Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgselt ja

eesmärgistatud eneseväljenduse oskust, mille puhul inimene tajub olukorda ja adressaati ning suudab oma mõtteid vajaliku täpsusega ja tekstiliigile omases vormis väljendada ning edastada.

Õigekeelsuse ja keelehoolde õpetusega kujundatakse keeleteadlikkust ning teadmisi keelest; eesti nüüdiskirjakeele teadlikku kasutamist, aga ka arusaamist keele arengust ja muutumisest. Valdkond annab aluse edenemisele teistes, eespool nimetatud õppevaldkondades, annab teadmisi eesti kirjakeele ja murrete stiilirikkusest ning kirjavara mitmekülsusest.

Õppevaldkondade lõimimise tulemusel areneb eakohaselt õpilase mõtlemisvõime, suhtlusoskus, enesetunnetus ja identiteet. Ta on võimeline eetiliselt, olusid ja partnerit arvestades suhtlema; kuulamis- ja lugemismaterjali oma eesmärkidel kriitikameelega valima ning analüüsima; tekstide toel teadlikumalt õppima ja tegutsema.

Eesti keel kui õppeaine annab õpilasele võimaluse pidevalt ja mitmekülselt suhelda, lugeda ja kirjutada, arendada oma loomevõimet ning tekitab huvi nüansirikka ja tõhusa suhtluse, mitut liiki ja laadi tekstide ning keele vastu.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1. peetakse silmas õppekava alusväärtusi, üldpädevusi, õppeaine eesmärke ja õpitulemusi ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
2. jälgitakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
3. võimaldatakse õppida üksi ja koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
4. arvestatakse õpilaste individuaalseid iseärasusi ning kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad sobiva pingutustasemega õppida;
5. kasutatakse tänapäevastel info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
6. laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, muuseum, näitus, raamatukogu;
7. kasutatakse mitmekesisist õppemetoodikat, sh aktiivõpet: esitamine, rollimäng, loovtöö kirjutamine, arutelu, diskussioon, väitlus, õpimapi ja uurimistöo koostamine, projektõpe.

Õpitulemused on kindlaks määratud kooliastmeti kahel tasemel: üldised õpitulemused ja õppevaldkondade õpitulemused. Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ja teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste) ning kirjalike tööde alusel, arvestades teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute või numbriliste hinnetega. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab

teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

I kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist;
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, teksti mõistmist ja vabalugemist;
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja kirjalikku tekstiloomet.

II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase:

- 1) suulist ja kirjalikku suhtlust;
- 2) tekstide vastuvõttu;
- 3) tekstiloomet;
- 4) tekstide õigekeelsust.

6.3. Teemad, õpitulemused, õppesisu ja – tegevus ja lõiming klassiti

I klass, 245 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus	Lõiming
<p>Suuline keelekasutus Kuulamine</p> <p>Kõnelemine</p>	<p>Eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi.</p> <p>Toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi.</p> <p>Kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulatud lause, jutu sisu.</p> <p>Teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid.</p> <p>Väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab. Jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust</p> <p>Koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu.</p> <p>Esitab luuletust peast.</p>	<p>Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.</p> <p>Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.</p> <p>Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatäheenduse selgitamine ja täpsustamine.</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, tänamine keeldumine, vabandamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas.</p> <p>Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste</p>	<p>Kõikides õppeainetes õpetaja ja kaaslaste suuliste juhendite kuulamine ja selle järgi tegutsemine.</p> <p>Matemaatika – pikem/lühem; tekstülesanded; sünonüümide ja antonüümide leidmine; matemaatiliste jutukeste ja tekstülesannete koostamine; esemete rühmitamine hulkadeks; erinevate tunnuste alusel võrdlemine; numbriluuletuste õppimine.</p> <p>Kehaline kasvatus – asukoht rivis.</p> <p>Muusika – noodipikkused.</p> <p>Loodusõpetus – loodushäälte kuulamine; tekstülesanded; teemakohaste luuletuste ja lühitekstide kuulamine; aastaegadest jutustamine; loodusnähtustest luuletused.</p> <p>Kunst – teemakohaste luuletuste ja lühitekstide kuulamine; sünonüümide ja antonüümide</p>

		<p>jms võrdlemine, ühekahe tunnuse alusel rühmitamine.</p> <p>Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.</p> <p>Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.</p>	<p>leidmine; oma töö põhjal jutustamine.</p> <p>Inimeseõpetus – rollimängud; viisakas suhtlemine koolikaaslaste ja kooli töötajatega kõigis tundides ja vahetundides; teemakohaste luuletuste ja lühitekstide kuulamine; õpitud teemal jutustamine; rühmatöö; endast ja oma perest jutustamine; kodu ja perega seotud luuletused.</p>
Lugemine	<p>Tunneb häälik-tähest vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt.</p> <p>Mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu. Vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud.</p>	<p>Trükitähtede (suurte ja väikeste) tundmaõppimine.</p> <p>Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine.</p> <p>Silpidest sõnade moodustamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.</p>	<p>Matemaatika - tööjuhendite ja ülesannete lugemine; tekstülesannete andmete esitamine jooniste ja skeemidena; tekstülesannete andmete väljatoomine; küsimuse järgi tekstülesande mõtlemine; teksti põhjal sobiva küsimuse leidmine; raamatutegelastega ülesannete koostamine ja lahendamine.</p>

	<p>Mõtleb jutule alguse või lõpu. Eristab luuletust proosatekstist, oskab leida riimuvaid sõnu. On lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).</p>	<p>Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Tegelaste iseloomustamine. Loole alguse või lõpu mõtlemine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliikide eritamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus. Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne). Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.</p>	<p>Loodusõpetus - tööjuhendite ja ülesannete lugemine; ilmakaart, Eesti looduskaart; teksti alusel küsimustele vastamine; mõistatused; raamatutegelaste rühmitamine elusateks ja elututeks, arutlemine nende käitumise ja iseloomuomaduste üle Inimeseõpetus - tööjuhendite ja ülesannete lugemine; päevaplaan tabelina; vanasõnad, lühinäidendid Muusika - tööjuhendite ja ülesannete lugemine, Kunst – tööjuhendite ja ülesannete lugemine; tegelaste iseloomustamine; luuletused, muinasjutud; raamatutegelaste kujutamine Kehaline kasvatus– liisusalmid</p>
--	--	---	--

<p>Kirjutamine Kirjatehnika</p>	<p>Kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse. Kirjutab tahvlilt ära, täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab</p>	<p>Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine. Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust.</p>	<p>Kõik põhiained – jälgib kirjutades õpitud õigekirjareegleid. Loodusõpetus – loodusnähtuste, loomade, taimede jms sõnade kirjutamine liivale, lumele; ilma, looma, taime, loodusnähtuse vaatluse kirjapanemine; kohanimed. Kunst – tähtedest mustrite loomine.</p>
<p>Kirjalik tekstiloome Õigekeelsus</p>	<p>töö kuupäevaga. Koostab näidise järgi kutse, kirjutab õnnitluse. Eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset. Kirjutab omasõnade algusesse <i>k, p, t</i>. Teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; kirjutab õigesti oma nime. Teab, et lause lõpeb punktiga. Kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid.</p>	<p>Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitus (kujundamine näidise järgi). Jutu kirjutamine pilditüüpina (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine. Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine.</p>	<p>Inimeseõpetus – sünnipäevakutse kirjutamine, perest kirjutamine; sõbrad perekond; eesti kombed, teiste rahvaste kombed; pereliikmete nimed Matemaatika – pildi põhjal ülesande mõtlemine ja kirjapanek</p>

		<p>Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. <i>i</i> ja <i>j</i> ning <i>h</i> sõna alguses seoses tähtede õppimisega. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses.</p> <p>Liitsõna vaatlus (moodustamine).</p> <p>Sõnade lõpu õigekiri – <i>d</i> ja <i>-vad</i> (mitmus) ning <i>-b</i></p> <p>(tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine.</p> <p>Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.</p> <p>Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).</p>	
--	--	--	--

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal:

P. Arnek, K. Normann, L. Rammo, S. Soro, O. Vallik, H. Vilep „Aabits“. Tln: Avita 2020

P. Arnek „Aabitsa töövihik“. Tln: Avita 2018

I. Sakk, K. Normann, H. Savitsch „Kirjavihik“. Tln: Avita 2020

P. Arnek, K. Normann „Eesti keele õpik 1. klassile. I osa“. Tln: Avita 2018

P. Arnek „Eesti keele töövihik 1. klassile. I osa“. Tln: Avita 2020

P. Arnek „Eesti keele õpik 1. klassile. II osa“. Tln: Avita 2019

P. Arnek „Eesti keele töövihik 1. klassile. II osa“. Tln: Avita 2020

Soovituslik teoste loend klassiväliseks lugemiseks:

Eesti autorite looming:

E. Raud „Peep ja sõnad“

E. Raud "Sipsik"

E. Niit „Triinu ja Taavi uued ja vanad lood“

A. Pervik „Paula lõpetab lasteaia“ jt Paula-sarja raamatud

Väliskirjanike looming:

T. Egner "Söobik ja pisik"

J. ja W. Grimm “Lumeeit”, “Okasroosike”, „Vahva rätsep“, „Tuhkatriinu“

H. Ch. Andersen “Pöial-Liisi”, “Inetu pardipoeg”

2. klass 245 tundi			
Teemad/osa d maht	Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus	Lõiming
<p>Suuline keelekasutus 70 t Kuulamine</p> <p>Kõnelemine</p>	<p>Eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi. Kuulab õpetaja ja kaaslase eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil. Koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil.</p> <p>Kasutab kõnes terviklauseid. Teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu. Väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas, vestleb oma kogemustest ja loetust. Annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu. Koostab õpetaja abil jutu pildiseeria,</p>	<p>Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejäätmine ja selle järgi toimimine.</p> <p>Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslase ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).</p> <p>Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise</p>	<p>Loodusõpetus – hääliku pikkuste eristamine loomade ja taimede nimetustes Kehaline kasvatus – juhendi meeldejäätmine ja selle järgi toimimine Loodusõpetus – eakohastest loodusteemalistest tekstidest olulise info leidmine ja skeemi koostamine Muusikaõpetus – kaaslaste laulmise kuulamine ja hinnangu andmine Matemaatika, inimese-, loodus-, kunsti- ja tööõpetus– uute mõistetega sõnavara laiendamine Loodusõpetus – loodusteemaliste jutukeste koostamine. Loodusõpetus – looma-, lindude hääled Inimeseõpetus – käitumine erinevates olukordades, rollimängude mängimine.</p>

<p>Lugemine 105t</p>	<p>pildi või küsimuste toel, mõtleb jutule alguse või lõpu. Vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel.</p> <p>Esitab luuletust peast.</p> <p>Loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu.</p> <p>Mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu.</p>	<p>väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.</p> <p>Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus.</p>	<p>Kunsti- ja tööõpetus-kaaslaste tööde tunnustav kommenteerimine Inimeseõpetus - suhtluskultuur Loodusõpetus – loodusnähtuste, loomade, taimede kirjeldamine. Loodusõpetus – loodusteemaliste mõtete ja elamuste väljendamine terviklausetena ja küsimuste moodustamine Kunstiõpetus – luuletuse illustreerimine.</p> <p>Inimeseõpetus, loodusõpetus – temaatiliste tekstide lugemine</p> <p>Loodusõpetus – uute sõnade ja mõistete õppimine Inimeseõpetus - rollimängud Loodusõpetus, inimeseõpetus – lühikeste teabetekstide lugemine</p>
---------------------------------	--	--	---

	<p>Vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele. Leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel.</p> <p>Tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna.</p>	<p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.</p> <p>Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.</p> <p>Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.</p> <p>Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.</p>	<p>Inimeseõpetus, loodusõpetus, matemaatika – kaartide, tabelite lugemine, teatud liiklus- ja tingmärkide tundmine.</p> <p>Loodusõpetus – looma ja taimede nimetustele sünonüümide leidmine</p> <p>Kunstiõpetus – muinasjutu illustreerimine.</p> <p>Loodusõpetus, inimeseõpetus – loetud teksti mõistmine, õpetaja abiga skeemi ja kaardi koostamine</p> <p>Loodusõpetus – skeemi ja kaardi toel jutustamine</p> <p>Loodusõpetus, inimeseõpetus – loodusteemaliste ja tähtpäevateemaliste luuletuste lugemine.</p>
--	---	---	---

	<p>Kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi.</p> <p>On lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.</p>	<p>Õpiku sõnastiku kasutamine.</p> <p>Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine.</p> <p>Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.</p>	<p>Kehaline kasvatus, muusikaõpetus – rütmi- ja liisusalmide lugemine ja nende saatel liigutuste tegemine.</p> <p>Loodusõpetus – õpikus aineregistri kasutamine</p> <p>Inimeseõpetus – esinemisoscuse harjutamine</p> <p>Loodusõpetus – loodusteemalise raamatu otsimine raamatukogust täiskasvanu abiga.</p>
--	--	--	---

<p>Kirjutamine 70t Kirjatehnika</p> <p>Kirjalik tekstiloome</p> <p>Õigekeelsus</p>	<p>Kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid.</p> <p>Kirjutab tahvlilt või õpikust ära. Täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga</p> <p>Koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate. Kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil.</p> <p>Eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit.</p> <p>Kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse.</p> <p>Märgib kirjas õigesti täishäälikuid. Teab peast võõrtähtedega tähestikku.</p> <p>Alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga.</p>	<p>Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.</p> <p>Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.</p> <p>Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.</p> <p>Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga.</p> <p>Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.</p>	<p>Kunstiõpetus – kirja eelharjutustest mustrite koostamine, rütmiharjutused</p> <p>Inimeseõpetus, tööõpetus – kutse meisterdamine ja kirjutamine</p>
---	--	--	---

	<p>Kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes.</p> <p>Kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?);</p> <p>Kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena)</p>	<p><i>Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasel arutlemine.</i></p> <p>Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;</p> <p><i>k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.</i></p> <p>Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.</p> <p>Lauseliik ja lõpumärk (jutustav e väit- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses kirjutamisel <i>et, sest, aga, kuid</i> puhul.</p> <p>Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.</p> <p>Sõnade lõpu õigekiri –<i>d</i> (mida teed?), –<i>te</i> (mida teete?), –<i>sse</i> (kellesse? millesse?), –<i>ga</i> (kellega? millega?), –<i>ta</i> (kelleta? milleta?). <i>ma, sa, ta, me, te, nad</i> õigekiri.</p> <p>Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (20–25 sõna lihtlausetena).</p> <p>Kirjavea parandamine, kui veale tähelepanu juhitakse; kirjavea vältimine, kui veaohtrikule kohale tähelepanu juhitakse.</p>	<p>Inimeseõpetus – jutukese kirjutamine koduümbrusest</p> <p>Loodusõpetus inimeseõpetus – jutukese koostamine</p> <p>Matemaatika – pikem, lühem</p> <p>Muusikaõpetus – rütm</p> <p>Loodusõpetus – loodusteemaline etteütlus</p> <p>Loodusõpetus, inimeseõpetus, matemaatika – tekstis vigade parandamine ja selgitus</p>
--	--	--	--

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal:

P. Arnek, A. Saro. Eesti keele õpik 2. klassile. I osa. Tln: Avita 2019

P. Arnek, A. Kuusk, K. Vainola. Eesti keele õpik 2. klassile. II osa. Tln: Avita 2020

P. Arnek, M. Raidlepp, K. Vainola. Eesti keele töövihik 2. klassile. I osa. Tln: Avita 2019

P. Arnek, A. Kuusk, K. Vainola. Eesti keele töövihik 2. klassile. II osa. Tln: Avita 2020

Soovituslik teoste loend klassiväliseks lugemiseks:

Eesti autorite looming:

Andrus Kivirähk „Leitutajateküla Lotte“, Iko Maran „Londiste, õige nimega Vant“, Ilmar Tomusk „Volli vanad vigurid“, Kristiina Kass „Samueli võlupadi“, Astrid Reinla „Pätu“, Jaan Rannap „Nublu“.

Väliskirjanike looming: Astrid Lindgren „Madlike“, Astrid Lindgren „Pipi Pikksukk“, Anders Jacobsson, Sören Olsson „Sune“ või „Sune läheb teise klassi“, Vennad Grimmid „Lumivalgeke“, Ch. Perrault „Saabastega kass“.

3.klass 245 tundi

Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus	Lõiming
<p>Suuline keelekasutus Kuulamine</p> <p>Kõnelemine</p>	<p>Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi.</p> <p>Väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid.</p> <p>Vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi.</p>	<p>Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel.</p> <p>Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine.</p> <p>Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine.</p> <p>Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.</p> <p>Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses.</p> <p>Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine.</p> <p>Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga,</p>	<p>Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega: võõrkeeled, matemaatika, loodus-, sotsiaal- ja kunstiained. Valdkonnasisene ja valdkondadevaheline lõiming lähtub vajadusest õpitud teadmisi ja oskusi kasutada nii eesti keele ainevaldkonnas kui ka erinevate ainevaldkondade vahel, kujundamaks üldpädevusi, luues terviku, mis võimaldaks mõista olulist ning toetaks õpilaste valmidust tulla toime erinevates õpi-, töö- ja elusituatsioonides.</p> <p>Õppe-eesmärke järgides pidada oluliseks: *ainetevaheliste seoste loomist, *teemade ajalist kooskõla ja</p>

	<p>Avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta.</p>	<p>sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms. Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.</p>	<p>*teemakeskset lõimingut (üldõpetust). Lõimingu eesmärgiks on pakkuda õpilastele motiveeritud õppimist, seostada teadmisi õpilasest ja tema huvidest lähtuvalt ning soodustada sellega õpilase aktiivsust. Koolis õpitava seostamine reaalse eluga muudab õppimise tähenduslikumaks ja tulemuslikumaks. Õpilased õpivad paremini, kui nad tajuvad seoseid oma huvide ja õpitava vahel. Aidata õpilastel ühendada erinevaid kogemusi, millega nad puutuvad kokku koolis ja väljaspool kooli. Läbivaid teemasid järgides pakkuda</p>
--	--	---	--

	<p>Annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi.</p> <p>Jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskaemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu.</p> <p>Leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu. Esitab luuletust peast.</p>	<p>Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine.</p> <p>Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine.</p> <p>Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks.</p> <p>Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine.</p> <p>Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.</p>	<p>õppijale erinevaid võimalusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> *osaleda õppekäikudel tutvumaks elukutsetega ja kirjutada tulevasest tööst *osaleda omaloomingu-konkurssidel, õuesõppes ja keskkonnaprogrammis "Hoia metsa" ning RMK tegevuses *osaleda isetegevuses, perepäeval, TORE-liikumises ja koolilehe tegemises *käia teatris, kinos, näitusel, muuseumis, osaleda näiteringis ja tähistada koos rahva-kalendritähtpäevi *osaleda õpioskuste olümpiaadil, keskustepäeval "Hea Alguse" raames *osaleda tervisepäevadel ja liiklusõppes taotledes jalgratturi juhiluba *osaleda aktiivselt üritustel, mis väärtustavad oma riiki, rahvuskultuuri ning häid kombeid.
--	--	---	---

Lugemine	<p>Loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti.</p> <p>Loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga.</p>	<p>Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus).</p> <p>Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo;</p>	
	<p>Töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel.</p> <p>Vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta. Eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu.</p>	<p>oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhatakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine.</p> <p>Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses.</p> <p>Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi.</p> <p>Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine.</p> <p>Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi,</p>	

	<p>Tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja. On lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust. Teab nimetada mõnd lastekirjanikku.</p>	<p>kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine.</p> <p>Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine.</p> <p>Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades.</p> <p>Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt.</p> <p>Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri</p> <p>Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistus, vanasõna.</p>	
--	---	--	--

<p>Kirjutamine Kirjatehnika</p>	<p>Kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga. Kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;</p>	<p>Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik.</p>	
<p>Õigekiri</p>	<p>Valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu. Märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid. Teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid</p>	<p>Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>h</i> sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning <i>sse</i>-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus.</p>	

Tekstiloomed	<p>loendeid tähestik- järjestuses. Kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed. Piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi. Kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna). Koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a. ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.</p>	<p>Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; <i>et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui</i> puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine. Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.</p> <p>Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek. Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus. Sündmusest ja loomast kirjutamine. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Kirja kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.</p>	
--------------	--	--	--

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal:

- L. Rammo, A. Saro. Eesti keele õpik 3. klassile. I osa. Tln: Avita 2015
L. Rammo, A. Saro. Eesti keele õpik 3. klassile. II osa. Tln: Avita 2015
L. Kriiska, A., Saro. Eesti keele töövihik 3. klassile. I osa. Tln: Avita 2015, 2016
L. Kriiska. Eesti keele töövihik 3. klassile. II osa. Tln: Avita 2015

Soovituslik teoste loend klassiväliseks lugemiseks:

Eesti autorite looming:

Piret Raud „Luiskaja Liisa“, Kristiina Kass „Käru Kaarel“, Ilmar Tomusk „Tere, Volli!“, Ilmar Tomusk “Inglid kuuendas B-s”
Andrus Kivirähk „Kaelkirjak“, Andrus Kivirähk „Karneval ja kartulisalad“, Andrus Kivirähk “Sibulad ja šokolaad”, Henno Käo „Väike rüütel Rikardo“, Reeli Reinaus “Detektiiv Triibik loomaaias”, O. Luts “Nukitsamees”, A. Pervik “Kunksmoor”, L. Tungal “Kristiina, see keskmine”, V. Luik “Valgus”

Väliskirjanike looming:

O. Preussler “Väike nõid”, A. M. G. Schmidt “Viplala lood”, A. Lindgren “Tjorven, Pootsman ja Mooses”, A. Fine “Minu ema on võimatu”, E. Kästner “Veel üks Lotte”, L. Pichon “Tom Gatesi äge maailm”

3. Ainevaldkond “Matemaatika”

3.1. Matemaatikapädevus

Matemaatikapädevus tähendab matemaatiliste mõistete ja seoste tundmist, suutlikkust kasutada matemaatikat temale omase keele, sümbolite ja meetoditega erinevate ülesannete modelleerimisel

nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades. Matemaatikapädevus hõlmab üldist probleemi lahendamise oskust, mis sisaldab oskust probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideed analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida. Matemaatikapädevus tähendab loogilise arutlemise, põhjendamise ja tõestamise ning erinevate esitusviiside (sümbolite, valemite, graafikute, tabelite, diagrammide) mõistmise ja kasutamise oskust. Matemaatikapädevus hõlmab ka huvi matemaatika vastu, matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja personaalse tähenduse mõistmist.

3.2. Ainevaldkonna kuuluvus

Ainevaldkonda kuulub matemaatika, mida õpitakse 1. klassist 9. klassini. Matemaatika nädalatundide jaotumine kooliastmeti on järgmine:

- I kooliaste – 10 nädalatundi, 1 lisatund 1.kl.
- II kooliaste – 13 nädalatundi, 1 lisatund 4.kl. ja 5. kl.
- III kooliaste – 13 nädalatundi

3.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Põhikooli matemaatikaõpetus annab õppijale valmisoleku mõista ning kirjeldada maailmas valitsevaid loogilisi, kvantitatiivseid ja ruumilisi seoseid. Matemaatikakursuses omandatakse kirjaliku, kalkulaatoril ja peastarvutuse oskus, tutvutakse õpilast ümbritsevate tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadustega, õpitakse kirjeldama suurustevahelisi seoseid funktsioonide abil ning omandatakse selleks vajalikud algebra põhioskused. Saadakse esmane ettekujutus õpilast ümbritsevate juhuslike nähtuste maailmast ja selle kirjeldamise võtetest. Matemaatikat õppides tutvuvad õpilased loogiliste arutluste meetoditega. Põhikooli matemaatikas omandatud meetodeid ja keelt saavad õpilased kasutada teistes õppeainetes, eeskätt loodusteaduslikke protsesse uurides ja kirjeldades.

Õpet üles ehitades pööratakse erilist tähelepanu õpitavast arusaamisele ning õpilaste loogilise ja loova mõtlemise arendamisele. Rõhutatakse täpsuse, järjepidevuse ja õpilaste aktiivse mõttetöö olulisust kogu õppeaja vältel. Matemaatilisi probleemülesandeid lahendades saavad õpilased kogeda nn ahaaefekti kaudu eduelamust ning avastamisrõõmu.

3.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonnas

Matemaatika õppimise kaudu arenevad matemaatikapädevuse kõrval kõik ülejäänud üldpädevused.

Väärtuspädevus. Matemaatika on erinevaid kultuure ühendav teadus, kus õpilased saavad tutvuda eri maade ja ajastute matemaatikute töödega. Õpilasi suunatakse tunnetama loogiliste mõttekäikude elegantsi ning õpitavate geomeetriliste kujundite ilu ja seost arhitektuuri ning loodusega (nt sümmeetria, kuldlõige). Matemaatika õppimine eeldab järjepidevust, selle kaudu arenevad isiksuse omadustest eelkõige püsivus, sihikindlus ja täpsus. Kasvatatakse sallivalt suhtuma erinevate matemaatiliste võimetega õpilastesse.

Sotsiaalne pädevus. Vastutustunnet ühiskonna ja kaaskodanike ees kasvatatakse sellesisuliste tekstülesannete lahendamise kaudu. Rühmatöös on võimalik arendada koostööoskust.

Enesemääratluspädevus. Matemaatikat õppides on tähtsal kohal õpilaste iseseisev töö. Iseseisva ülesannete lahendamise kaudu võimaldatakse õpilasel hinnata ja arendada oma matemaatilisi võimeid.

Õpipädevus. Matemaatikat õppides on väga oluline tunnetada materjali sügavuti ning saada kõigest aru. Probleemülesandeid lahendades aredatakse analüüsimise, ratsionaalsete võtete otsingu ja tulemuste kriitilise hindamise oskust. Väga oluline on üldistamise ja analoogia kasutamise oskus: oskus kanda õpitud teadmisi üle sobivatesse kontekstidesse. Õpilases kujundatakse arusaam, et keerukaid ülesandeid on võimalik lahendada üksnes tema enda iseseisva mõtlemise teel.

Suhtluspädevus. Matemaatikas aredatakse suutlikkust väljendada oma mõtet selgelt, lühidalt ja täpselt. Eelkõige toimub see hüpoteese ja teoreeme sõnastades ning ülesande lahendust vormistades. Tekstülesannete lahendamise kaudu areneb oskus teksti mõista: eristada olulist ebaolulisest ja otsida välja etteantud suuruse leidmiseks vajalikku infot. Matemaatika oluline roll on kujundada valmisolek erinevatel viisidel (tekst, graafik, tabel, diagramm, valem) esitatud info mõistmiseks, seostamiseks ja edastamiseks. Aredatakse suutlikkust formaliseerida tavakeeles esitatud infot ning vastupidi: esitada matemaatiliste sümbolite ja valemite sisu tavakeeles.

Ettevõtlikkuspädevus. Selle pädevuse aredamine peaks matemaatikas olema kesksel kohal. Uute matemaatiliste teadmiseni jõutakse sageli vaadeldavate objektide omaduste analüüsimise kaudu: uuritakse objektide ühiseid omadusi, mille alusel sõnastatakse hüpotees ning otsitakse ideid hüpoteesi kehtivuse põhjendamiseks. Sellise tegevuse käigus arenevad oskus näha ja sõnastada probleeme, genereerida ideid ning kontrollida nende headust. Tõenäosusteooria, funktsioonide ja protsentarvutusega ülesannete lahendamise kaudu õpitakse uurima objekti erinevate parameetrite põhjustatud muutusi, hindama oma riske ja toimima arukalt. Ühele ülesandele erinevate lahenduste leidmine arendab paindlikku mõtlemist ning ideede genereerimise oskust.

Ettevõtlikkuspädevust aredatakse mitmete eluliste andmetega ülesannete lahendamise kaudu.

Jrk	Üldpädevused	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Väärtuspädevus	Arendada mitmeid väärtusi: visadus, järjekindlus, täpsus ja ausus. Ühele ülesandele eri vaatenurgast lähenemine ja erinevate lahenduste otsimine, samasuguse mõtteviisi ülekandmist elulistesse kontekstidesse Geomeetrias õpitu nägemine ümbritsevas looduses ja arhitektuuris. Püüdlemist ilu ja elegantsi poole oma mõttekäikudes ja loogilistes arutlustes

2.	Sotsiaalne pädevus	Vastutustundlikku käitumist ühiskonnaliikmena - sellesuunaliste tekstülesannete lahendamine. Matemaatiline statistika- ühiskonda puudutavaid küsitlusi ja nende tulemusi matemaatikateadmiste abil kirjeldada. Õpilastevaheline koostöö keerukate ülesannete lahendamisel. Projektitööd
3.	Enesemääratluspädevus	Matemaatiliste ülesannete täiesti iseseisev lahendamine.
4.	Õpipädevus	Arusaamine, mis on eduka õppimise alus. Kasutame selliseid meetodeid, kus õpilasel oleks võimalus materjali tunnetada sügavuti, uurida ise seoseid, tuua oma näiteid, selgitada ja põhjendada oma mõttekäike ning reflekteerida oma tegevust. Reflekteerides peaks õpilane oskama vastata küsimustele: mida ma teen; milleks ma nii teen; kuidas ma toimin ja milleni jõudsin. Probleemülesannete lahendamine koos analüüsi- ja sünteesioskus, üldistamise ja analoogia kasutamise oskus ning seeläbi oskus õpitut üle kanda uude konteksti. Õpioskuste olümpiaad Mälumäng
5.	Suhtluspädevus	Selget ja täpne väljendusviis. Teksti mõistmine. Tekstülesannete lahendamine , kus andmete ja otsitavate vaheliste seoste paremaks mõistmiseks kasutatakse erinevaid visualiseerimise võimalusi.
6.	Matemaatikapädevus	Matemaatiliste mõistete ja seoste süsteemne tundmine. Üldine probleemi lahendamine , mis sisaldab endas oskust probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusteid analüüsida, tulemuse tõesust hinnata. Loogilise arutlemine, põhjendamise ja tõestamine , samuti erinevate esitusviiside (sümbolid, valemid, graafikud, tabelid, diagrammid, tekst) mõistmine ja kasutamise . IKT võimaluste kasutamine. Pranglimine
7.	Ettevõtlikkuspädevus	Ülesandele iseseisvalt lahendustee otsimine, ideede genereerimine, hüpoteeside püstitamine ja nende tõesuse kontroll, suurustevaheliste seoste analüüs, suuruste (nähtuste) muutumise uurimine sõltuvalt parameetritest, sellega seoses riskide hindamine, optimaalse variandi otsing, pindlik mõtlemine (erinevad lahendusteed, erinevad rakendused), oma mõttekäikude põhjendamine . Lihavõtte- ja jõululaat

8.	Digipädevus	<p>Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning erinevaid infotehnoloogia vahendeid (nutitelefon, tahvel - ja lauarvuti, robootika vahendeid.</p> <p>Oskab eakohastes õpikeskondades orienteeruda ja neid kasutada (Opiq, Miksike, Taskutark, 10 Monkeys jm)</p> <p>Leiab otsingumootori abil võtmesõnu kasutades õppetöös vajalikke teabeallikaid. Sirvib ja valib leitu hulgast sobivaid materjale.</p> <p>Oskab kasutada e- posti.</p> <p>Oskab kasutada nutiseadet fotode tegemiseks ja edastamiseks.</p> <p>On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.</p>
----	-------------	--

3.5. Lõiming

3.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Matemaatikaõpetus lõimitakse teiste ainevaldkondade õpetusega kaht põhilist teed pidi. Ühelt poolt kujuneb õpilastel teistes ainevaldkondades rakendatavate matemaatiliste meetodite kasutamise kaudu arusaamine matemaatikast kui oma universaalse keele ja meetoditega teisi ainevaldkondi toetavast ning lõimivast baasteadusest. Teiselt poolt annab teistest ainevaldkondadest ja reaalsusest tulenevate ülesannete kasutamine matemaatikakursuses õpilastele ettekujutuse matemaatika rakendusvõimalustest ning tihedast seotusest õpilasi ümbritseva maailmaga.

Peale selle on ainete lõimimise võimsad vahendid kollegiaalses koostöös teiste ainete õpetajatega tehtavad õpilaste ühisprojektid, uurimistööd, õppekäigud ja muu ühistegevus. Kõige tihedamat koostööd saab matemaatikaõpetaja teha loodusvaldkonna ainete õpetajatega. Niisuguse koostöö viljakus sõltub eelkõige matemaatikaõpetajate teadmistest teistes valdkondades õpetatava ainese ja seal kasutatava matemaatilise aparatuuri kohta ning teiste valdkondade õpetajate arusaamadest ja oskustest oma õppeaines matemaatikat ning selle keelt mõistlikul ja korrektsel viisil kasutada.

Matemaatika pakub lõimingut ka võõrkeelte ainevaldkonnaga. Matemaatikas kasutatakse rohkesti võõrkeelseid termineid, mille algkeelne tähendus tuleb õpilastele teadvustada. Lõimingut võõrkeeltega tugevdab õpilaste juhamine erinevaid võõrkeelseid teatmeallikaid kasutama. Nii näiteks võiks eesti ja inglise keele õpetajad õpilastele selgitada, et ingliskeelsel sõnal „number” on eesti keeles kaks tähendust: arv ja number,

keemiaõpetaja võiks reaktsioonivõrrandite põhjal siduda ainete koguse leidmise võrdkujulise võrrandi ja protsentarvutuse kohta omandatud teadmiste ja oskustega.

Eriline koht on internetil oma võimalustega. Suure osa matemaatikateadmistest peaks õpilane saama õpetuses uurimuslikku õpet kasutades. Sel viisil lõimitakse matemaatika õppimise meetod teistes loodusainetes kasutatava meetodiga.

3.5.2. Läbivad teemad

Õppekava üldosas toodud läbivad teemad realiseeritakse põhikooli matemaatikaõpetuses eelkõige õppetegevuse sihipärase korraldamise ja käsitletava aine juures viidete tegemise kaudu.

Näiteks seostub läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääriplaneerimine” matemaatika õppimisel järk-järgult kujundatava õppimise vajaduse tajumise ning iseseisva õppimise oskuse arendamise kaudu. Sama läbiv teema seondub näiteks ka matemaatikatundides hindamise kaudu antava hinnanguga õpilasevõimele abstraktselt ja loogiliselt mõelda. Oma tunnetusvõimete reaalne hindamine on aga üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise lähtetingimusi. Õpilast suunatakse arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi.

Läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng” probleemistik jõuab matemaatikakursusesse eelkõige ülesannete kaudu, milles kasutatakse reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid andmeid analüüsid arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ning õpetatakse väärtustama elukeskkonda. Võimalikud on õuesõppetunnid. Matemaatikaõpetajate eeskuju järgides õpivad õpilased võtma isiklikku vastutust jätkusuutliku tuleviku eest ning omandama sellekohaseid väärtushinnanguid ja käitumisnorme. Kujundatakse kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust, hinnatakse kriitiliselt keskkonna ja inimarengu perspektiive.

Selle teema käsitlemisel on tähtsal kohal protsentarvutus, muutumist ja seoseid kirjeldav matemaatika ning statistika elemendid.

Teema „Kultuuriline identiteet” seostamisel matemaatikaga on olulisel kohal matemaatika ajaloo elementide tutvustamine ning ühiskonna ja matemaatikateaduse arengu seostamine. Protsentarvutuse ja statistika abil saab kirjeldada ühiskonnas toimuvaid protsesse mitmekultuurilisuse teemaga seonduvalt (eri rahvused, erinevad usundid, erinev sotsiaalne positsioon ühiskonnas jne).

Läbivat teemat „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” käsitletakse eelkõige matemaatika ja teisi õppeaineid lõimivate ühistegevuste (uurimistöde, rühmatööde, projektide jt) kaudu, millega arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste isikute tegevusviiside

ja arvamuste suhtes. Sama teemaga seondub näiteks protsentarvutuse ja statistika elementide käsitlemine, mis võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest.

Eriline tähendus matemaatika jaoks on läbival teemal „Tehnoloogia ja innovatsioon”. Matemaatikakursuse lõimingute kaudu tehnoloogia ja loodusainetega saavad õpilased ettekujutuse tehnoloogiliste protsesside kirjeldamise ning modelleerimise meetoditest, kus matemaatikal on tihti lausa olemuslik tähendus (ja osa). Õpilase jaoks avaneb see eelkõige tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates rakendatavate mõõtmiste ja arvutuste kaudu. Õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, et lahendada elulisi probleeme ning tõhustada oma õppimist ja tööd. Matemaatika õpetus peaks pakkuma võimalusi ise avastada, märgata seaduspärasusi ning seeläbi aidata kaasa loovate inimeste kujunemisele. Seaduspärasusi avastades rakendatakse mitmesugust õpitarkvara.

Teema „Teabekeskond” seondub eriti oma meediamanipulatsioonide käsitlevas osas tihedalt matemaatikakursuses käsitletavate statistiliste protseduuride ja protsentarvutusega. Õpilast juhitakse arendama kriitilise teabeanalüüsi oskusi.

Läbiv teema „Tervis ja ohutus” realiseerub matemaatikakursuses ohutus- ja tervishoiualaseid reaalseid andmeid sisaldavate ülesannete kaudu (nt liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesanded, kuid riskitegureid käsitlevate andmetega protsentülesanded ja graafikud). Eriti tähtis on kiirusest tulenevate õnnetusjuhtumite põhjuste analüüs. Matemaatika sisemine loogika, meetod ja süsteemne ülesehitus on iseenesest olulised vaimset tervet inimest kujundavad tegurid. Ka emotsionaalse tervise tagamisel on matemaatikaõpetusel kaalukas roll. Ahaaefektiga saadud probleemide lahendused, kaunid geomeetrised konstruktsioonid jms võivad pakkuda õpilasele palju meeldivaid emotsionaalseid kogemusi.

Matemaatika õppimine ja õpetamine peaksid pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone. Teema „Väärtused ja kõlblus” külgneb eelkõige selle kõlbelise komponendiga – korralikkuse, hoolsuse, süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse ja aususe kasvatamisega. Õpetaja eeskujul on oluline roll tolerantse suhtumise kujunemisel erinevate võimetega õpilaste vahel.

Jrk nr	Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Tulevase elu planeerimise tarvis on äärmiselt oluline oskus hinnata oma võimeid.
2.	Keskkond ja jätkusuutlik areng	Protsentarvutus, muutumist ja seoseid kirjeldav matemaatika ning statistika. Tulevase elu planeerimise tarvis oskus hinnata oma võimeid.
3.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Elukutse – raamatupidaja. Õpilasfirmad, laadad, probleemülesanded, jne
4.	Kultuuriline identiteet	
5.	Teabekeskond	Matemaatika ajaloo elementidega tutvumine . Funktsioonide graafikud ja muud seoste esitusviisid. Nende abil ühiskonnas toimuvate protsesside kirjeldamine.
6.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Matemaatilised projektide ja praktilised ülesanded arvutiklassis
7.	Tervis ja ohutus	Matemaatilised suurused ja mõõtmised läbi sportlike tegevuste
8.	Väärtused ja kõlblus	Õppekäigud teenindustevõtetesse, õpilaslaadad, rollimängud, grupidööd jne.

3.6. Matemaatika

3.6.1. Õppe- kasvatusesmärgid

Põhikooli matemaatikaõpetusega taotletakse, et õpilane

- 1) arutleb loogiliselt, põhjendab ja tõestab;
- 2) modelleerib looduses ja ühiskonnas toimuvaid protsesse;
- 3) püstitab ja sõnastab hüpoteese ning põhjendab neid matemaatiliselt;
- 4) töötab välja lahendusstrateegiaid ja lahendab erinevaid probleemülesandeid;
- 5) omandab erinevaid info esitamise meetodeid;
- 6) kasutab õppides IKT-vahendeid;
- 7) väärtustab matemaatikat ning tunneb rõõmu matemaatikaga tegelemisest;
- 8) rakendab matemaatikateadmisi teistes õppeainetes ja igapäevaelus.

3.6.2. Õppeaine kirjeldus

Põhikooli matemaatikaõpetus annab õppijale valmisoleku mõista ning kirjeldada maailmas valitsevaid loogilisi, kvantitatiivseid ja ruumilisi seoseid. Matemaatikakursuses omandatakse kirjaliku, kalkulaatoril ja peastarvutuse oskus, tutvutakse õpilast ümbritsevate tasandiliste ja ruumiliste kujundite omadustega, õpitakse kirjeldama suurustevahelisi seoseid funktsioonide abil ning omandatakse selleks vajalikud algebra põhioskused. Saadakse esmane ettekujutus õpilast ümbritsevate juhuslike nähtuste maailmast ja selle kirjeldamise võtetest. Matemaatikat õppides tutvuvad õpilased loogiliste arutluste meetoditega. Põhikooli matemaatikas omandatud meetodeid ja keelt saavad õpilased kasutada teistes õppeainetes, eeskätt loodusteaduslikke protsesse uurides ja kirjeldades.

Õpet üles ehitades pööratakse erilist tähelepanu õpitavast arusaamisele ning õpilaste loogilise ja loova mõtlemise arendamisele. Rõhutatakse täpsuse, järjepidevuse ja õpilaste aktiivse mõttetöö olulisust kogu õppeaja vältel. Matemaatilisi probleemülesandeid lahendades saavad õpilased kogeda nn ahaaefekti kaudu eduelamust ning avastamisrõõmu. Nii seoseid visualiseerides, hüpoteese püstitades kui ka teadmisi kinnistades kasutatakse IKT võimalusi.

3.6.3. Teemad, õpitulemused, õppesisu ja –tegevus ning lõiming klassiti

1.klass matemaatika 3 tundi nädalas, kokku 105 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja-tegevus	Lõiming
Arvutamine 48 h	<ul style="list-style-type: none"> ▪ loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 –100; ▪ paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires; ▪ teab ja kasutab mõisteid <i>võrra rohkem</i> ja <i>võrra vähem</i>; ▪ loeb ja kirjutab järgarve; 	Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. Järgarvud. Märgid +, -, =, >, <.	Lõimumine teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega: eesti keel, loodus-, sotsiaal- ja kunstained. Ainevaheliste seoste loomine. Teemade ajaline kooskõla. Teemakeskne lõiming.
	20 piires; lahutab peast üleminekuta kümnest <ul style="list-style-type: none"> ▪ omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20 piires; ▪ nimetab üheliste ja kümneliste asukohta kahekohalises arvus; ▪ liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires 	Liitmine ja lahutamine 20 piires. Liitmise ja lahutamise vaheline seos. Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires.	Oskab olukorda analüüsida ning jõuab olemasolevatest faktidest arutluse kaudu järeldusteni.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ asendab proovimise teel lihtsaimasse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires. 	Lihtsaimad tähte sisaldavad võrdused.	Suudab teksti leida ja mõista teavet ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada.

Mõõtmine ja tekstülesanded 36h	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm; ▪ mõõdab joonlaua või mõõdulindiga 	Mõõtühikud: meeter, sentimeeter	Läbivaid teemasid järgides pakkuda erinevaid võimalusi *pranglimine *Miksikese õppekeskkonnas
	<ul style="list-style-type: none"> vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites; ▪ teab seost 1 m = 100 cm; 		kasutamine *õuesõpe *osalemine õpilaslaadal
	massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate audu, kasutab nende tähiseid kg ja g;	gramm, kilogramm	*keskonnaprogrammid *liikluskuu
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l; 	Liiter	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta; ▪ leiab tegevuse kestust tundides; ▪ ütleb kellaaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15); ▪ teab seoseid 1 tund = 60 minutit ja 1 ööpäev = 24 tundi; 	minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta; kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes; ▪ teab seost 1 euro = 100 senti. 	käibivad rahaühikud.	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koostab matemaatilisi jutukesi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes; ▪ lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires; ▪ püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes; 	Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.	

	<ul style="list-style-type: none"> hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust. 		
Geomeetrilised kujundid 12h	<ul style="list-style-type: none"> eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik; joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku; 	Punkt, sirglõik ja sirge.	
	<ul style="list-style-type: none"> eristab ruutu, ristkülikut ja kolmnurka teistest kujunditest; näitab nende tippu, külgi ja nurki; 	Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk. Ring.	
	<ul style="list-style-type: none"> eristab ringe teistest kujunditest; 		
	<ul style="list-style-type: none"> eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest; näitab maketil nende tippu, servi ja tahke; eristab kera teistest ruumilistest kujunditest; 	Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud. Kera.	
	<ul style="list-style-type: none"> rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel; võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurstunustel; 	Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine.	
	<ul style="list-style-type: none"> leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid. 	Geomeetrilised kujundid meie ümber.	
Ajavaru 9 t			

Õppekirjandus

T. Lõhmus, M.Saks Matemaatika 1. klassile I ja II osa Avita 2018

T. Lõhmus Matemaatika iseseisvad tööd Avita 2018

K. Belials Matemaatika 1.klassile I, II, III, IV osa Skriibus 2017

K. Belials Matemaatika töölehed 1.klassile Skriibus 2016

2. klass matemaatika, 105 tundi			
Teemad/osad, maht 2. Klass 105 tundi	Õpitulemused	Õppesisu ja- tegevus	Lõiming L läbivad teemad T teised ained
Arvutamine (50 tundi)	<ul style="list-style-type: none"> • loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000; • nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; □ selgitab arvuvõrduse ja võrratuse erinevat tähendust; • võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi; 	Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine.	T loodusõpetus , eesti keel, inimeseõpetus (loendab, võrdleb, kasutab tabelleid, diagramme ja jooniseid)
	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajalised); määrab nende arvu; • esitab kahekohalist arvu üheliste ja kümneliste summana; • esitab kolmekohalist arvu üheliste, kümneliste ja sajaliste summana; 	Mõisted: üheline, kümneline, sajaline.	
	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab ja kasutab õigesti mõisteid <i>vähendada teatud arvu võrra, suurendada teatud arvu võrra</i>; 	Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra.	T tööõpetus, kunstiõpetus (suuruste võrdlemine, mõõtmine ja arvutamine)

	<ul style="list-style-type: none"> • nimetab liitmistehte liikmeid (liidetav, summa) ja lahutamistehte liikmeid (vähendatav, vähendaja, vahe); 	Liitmis- ja lahutamistehte liikmete nimetused.	
	<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab peast 20 piires; • arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisülesandeid; • liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires; • lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires; 	Liitmine ja lahutamine peast 20 piires. Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires. Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires.	
	<ul style="list-style-type: none"> • liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires; 	Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires. Mitme tehtega liitmis- ja lahutamisülesanded.	
	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab korrutamist liitmise kaudu; • korrutab arve 1 – 10 kahe, kolme, nelja ja viiega; • selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu; • leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel; täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis; 	Korrutamise seos liitmisega. Arvude 1 – 10 korrutamine ja jagamine 2, 3, 4 ja 5-ga. Korrutamise ja jagamise vaheline seos. Täht arvu tähisena. Tähe arvvaartuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.	

<p>Mõõtmine ja tekstülesanded (36 tundi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab pikkusühikut kilomeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab kilomeetri tähist km; • selgitab helkuri kandmise olulisust lahendatud praktiliste ülesannete põhjal; • hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeerites või täissentimeetrites); • teisendab meetrid detsimeetriteks, detsimeetrid sentimeetriteks. • kirjeldab massiühikuid • võrdle erinevate esemete masse • tutvume mahuühikutega • kasutab ajaühikute lühendeid. • kirjeldab ajaühikuid. • kellaajad(veerand, pool, kolmveerand) • tunneb kalendrit. • termomeetri kasutamine • arvutab nimega arvudega arvudega. • lahendab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid. • koostab ise ühetehtelisi tekstülesandeid. • lahendab õpetaja juhendamisel kahetehtelisi tekstülesandeid. 	<p>Pikkusühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter.</p> <p>Massiühikud kilogramm, gramm</p> <p>Mahuühik liiter</p> <p>Ajaühikud tund, minut, sekund. Kell, kalender.</p> <p>Temperatuuri mõõtmine, mõõtühikud.</p> <p>Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine Ühetehteliste tekstülesannete lahendamine.</p> <p>Lihtsamate kahetehteliste tekstülesannete lahendamine.</p>	<p>Kasutab mõõtmisvahendeid igapäevases tegevuses. Lõiming kõikide ainetega.</p>
---	--	--	--

<p>Geomeetrilised kujundid 10t</p>	<ul style="list-style-type: none"> • joonestab antud pikkusega lõigu; • võrdleb sirglõikude pikkusi; • mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi; • eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest; • eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki; • tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad; <ul style="list-style-type: none"> • mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi; • joonestab antud pikkusega lõigu; • võrdleb sirglõikude pikkusi; • eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest; • eristab nelinurkade hulgas ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki; • tähistab kolmnurga tipud, nimetab selle küljed ja nurgad; • eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest; 	<p>Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine.</p> <p>Antud pikkusega lõigu joonestamine</p> <p>Ring ja ringjoon, nende eristamine</p>	
---	---	--	--

<p>Ajavaru 9t</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks; näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta; • mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist; • kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke; • kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke; • eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi; <p>leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera.</p>	<p>Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera</p> <p>Geomeetrilised kujundid meie ümber</p> <p>Kordamine</p>	<p>Lõiming kõikide ainetega. Oskus tunda ära geomeetrilised kujundid ja neid kasutada vastavalt olukorrale</p>
--------------------------	---	---	--

Kasutatav kirjandus:

M.Saks, T. Lõhmus. Matemaatika tööraamat 2. klassile I osa. Tln: Avita 2017. M.Saks,

T. Lõhmus. Matemaatika tööraamat 2. klassile II osa. Tln: Avita 2016

M.Saks. Matemaatika kontrolltööd 2. klassile. Tln: Avita 2017

K. Belials Matemaatika 1.klassile I, II, III, IV osa Skriibus 2017

K. Belials Matemaatika töölehed 1.klassile Skriibus 2016

3. klass matemaatika, 140 tundi			
Teemad/ osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja –tegevus	Lõiming

<p>Arvutamine (hinnang ajale 64 tundi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve kuni 10 000-ni; ▪ nimetab arvule eelneva või järgneva arvu; ▪ määrab arvu asukoha naturaalarvude seas; ▪ esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana; ▪ liidab ja lahutab peast arve 100 piires; ▪ liidab ja lahutab kirjalikult arve 10 000 piires; ▪ selgitab avaldises olevate tehete järjekorda. ▪ nimetab korrutamise- ja jagamistehte liikmeid (tegur, korrutis, jagatav, jagaja, jagatis); ▪ selgitab jagamist kui korrutamise pöördtehet; ▪ valdab korrutustabelit, korrutab ja jagab peast arve korrutustabeli piires, korrutab arvudega 1 ja 0; ▪ korrutab peast ühekohalist arvu kahekohalise arvuga ja jagab peast kahekohalist arvu ühekohalise arvuga 100 piires. ▪ täidab proovimise teel tabeli, 	<p>Arvud 0- 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana. Arvude võrdlemine ja järjestamine 10 000 piires. Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires. Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires.</p> <p>Korrutustabel. Korrutamise- ja jagamistehte liikmete nimetused. Mõisted: korda suurem, korda väiksem.</p> <p>Tähe arväärtuse leidmine võrduses analoogia abil. Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud. Summa korrutamine ja jagamine arvuga.</p>	<p>Pranglimine</p> <p>Pranglimine. Lõiming loodusõpetusega.</p>
---	--	--	--

<p>Mõõtmine ja tekstülesanded (hinnang ajale 44 tundi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nimetab pikkusmõõte millimeetrist kilomeetrini ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; ▪ nimetab massiühikuid gramm, kilogramm, tonn ja kirjeldab neid tuntud suuruste abil; ▪ nimetab ajaühikuid sajand, aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut, sekund ja kirjeldab neid oma elus ▪ asetleidvate sündmuste abil; teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikuid (valdavalt vaid naaberühikud); arvutab nimega arvudega; ▪ selgitab murdude $\frac{1}{2}; \frac{1}{3}; \frac{1}{4}; \frac{1}{5}$ tähendust; ▪ leiab $\frac{1}{2}; \frac{1}{3}; \frac{1}{4}; \frac{1}{5}$ osa arvust; selgitab näidete põhjal, kuidas leitakse osa järgi arvu. 	<p>Mõõtühikud millimeeter, tonn ja sajand. Mõõtühikute teisendusi (lihtsamad igapäevaelus ettetulevad juhud).</p> <p style="text-align: center;">$\frac{1}{2}; \frac{1}{3}; \frac{1}{4}; \frac{1}{5}$</p> <p>Murrud $\frac{1}{2}; \frac{1}{3}; \frac{1}{4}; \frac{1}{5}$ Nende murdude põhjal arvust osa leidmine.</p> <p>Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine. Ühetehteliste tekstülesannete koostamine.</p>	<p>Lõiming loodusõpetusega - massiühikud, pikkusühikud, ajaühikud ja kehalise kasvatuse inimeseõpetusega.</p> <p>Matemaatika ja emakeele lõiming realiseerub matemaatika õpetuses</p>
---	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ lahendab ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuse piires; ▪ koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid; ▪ püstitab ülesande lahendamiseks vajalikud küsimused; ▪ hindab saadud tulemuste reaalsust.		eelkõige korrektses emakeele kasutuses matemaatiliste tekstide esitamisel.
--	--	--	--

<p>Geomeetrilised kujundid (hinnang ajale 20 tundi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ eristab murdjoont teistest joontest; mõõdab ja arvutab murdjoone pikkuse sentimeetrites; ▪ joonestab ristküliku, sealhulgas ruudu, joonlaua abil; ▪ arvutab ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu küljepikkuste kaudu. ▪ kirjeldab võrdkülgset kolmnurka; ▪ joonestab võrdkülgset kolmnurka sirkli ja joonlaua abil; ▪ joonestab erineva raadiusega ringjooni; märgib ringjoone raadiuse ja keskpunkti. leiab ümbritsevast õpitud ruumilisi kujundeid; eristab kuupi ja risttahukat teistest kehadest ning nimetab ja näitab nende 	<p>Murdjoon, hulknurk (viisnurk, kuusnurk), ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid.</p> <p>Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga übermõõdu leidmine.</p> <p>Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirkli ja joonlaua abil. Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine.</p> <p>Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud).</p>	<p>Matemaatika ja kunstiainete lõiming geomeetriliste kujundite joonestamisel</p> <p>Töö-ja kunstiopetus Tööõpetuses mudelite valmistamine, kunstiopetuses kehade joonistamine.</p>
--	--	---	---

<p>Ajavaru kordamiseks 12 tundi</p>	<p>tippe, servi, tahke.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ näitab maketi abil silindri põhju ja külgpinda; nimetab põhjaks olevat ringi; näitab maketi abil koonuse külgpinda, tippu ja põhja; nimetab põhjaks olevat ringi; näitab ja nimetab maketi abil püramiidi külgtahke, põhja, tippe; eristab kolm- ja nelinurkset püramiidi põhja järgi. 	<p>Geomeetrilised kujundid igapäevaelus.</p>	
--	--	--	--

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal

1. T. Lõhmus, M. Saks „Matemaatika 3. klassile” I ja II osa. Avita 2013
2. T. Lõhmus, M. Saks „Matemaatika töövihik 3. klassile“ I ja II osa. Avita 2018

http://www.oppekava.ee/index.php/P%C3%B5hikooli_valdkonnaraamat_MATEMAATIKA

4.6. Loodusõpetus

4.6.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli loodusõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi looduse vastu, huvitub looduse uurimisest ja loodusainete õppimisest;
- 2) oskab sihipäraselt vaadelda loodusobjekte, teha praktilisi töid ning esitada tulemusi;
- 3) rakendab loodusteaduslikke probleeme lahendades teaduslikku meetodit õpetaja juhendamisel;
- 4) omab teadmisi looduslikest objektidest ja nähtustest ning elusa ja eluta keskkonna seostest;
- 5) mõistab inimtegevuse ja looduskeskkonna seoseid, näitab üles empaatiat ümbritseva suhtes ning väljendab hoolivust ja respekti kõigi elusolendite suhtes;
- 6) oskab leida loodusteaduslikku infot, mõistab loetavat ja oskab luua lihtsat loodusteaduslikku teksti;
- 7) rakendab õpitud loodusteaduste- ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelus;
- 8) väärtustab elurikkust ja säästvat arengut.

4.6.2. Õppeaine kirjeldus

Loodusõpetus on integreeritud õppeaine, mis kujundab baasteadmised ja -oskused teiste loodusteadusainete (bioloogia, füüsika, loodusgeograafia, keemia) õppimiseks ning paneb aluse loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujunemisele. Loodusõpetuses omandatud teadmised, oskused ja hoiakud lõimituna teistes õppeainetes omandatuga on aluseks seemiselt motiveeritud elukestvatele õppele.

Loodusteaduste- ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse kujundamine loodusõpetuses seostub järgmiste põhivaldkondadega:

- 1) loodusteaduslikud teadmised – hõlmavad nii loodusteadustealaseid teadmisi (teadmised loodusest, arusaamine põhilistest loodusteaduslikest kontseptsioonidest ja teooriatest) kui ka teadmisi loodusteaduste kohta (teaduslik uurimine, teaduslikud seletused, loodusteaduste ja tehnoloogia olemus);
- 2) praktilised oskused ja loodusteadusliku meetodi rakendamine – oskus sõnastada teadusküsimusi või -hüpoteese, mida on võimalik katse teel kontrollida; kavandada katseid andmete kogumiseks; teha praktilisi töid, kasutades mõõteriistu ja katseseadmeid

ohutult; analüüsida andmeid; teha järeldusi tulemuste ja teaduslike arusaamade põhjal; sõnastada üldistusi ning esitada tulemusi;

3) loodusteaduslike küsimustega tegelemist toetavad hoiakud ja väärtushinnangud – usk oma võimekusse ja enesekindlus loodusainete õppimisel; huvi loodusteaduste õppimise ja loodusteadusliku karjääri vastu; valmisolek tegeleda loodusteaduslike küsimustega ja oskus rakendada loodusteaduslikke ning tehnoloogiaalaseid teadmisi ja oskusi igapäevaelu probleemide lahendamisel; vastutuse võtmine säästva arengu eest;

Loodusõpetuse õppimisel on õpilaste peamisteks tunnetusobjektideks looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nendevahelised seosed. Loodusõpetuse õppimise kaudu kujuneb õpilastel arusaam loodusest kui tervikust. Loodusõpetuses pannakse alus looduslike objektide ja nendevaheliste seoste märkamise oskusele. Õpitakse mõistma looduse toimimise seaduspärasusi, inimese sõltuvust looduskeskkonnast ning inimtegevuse mõju looduskeskkonnale. Loodusõpetust õppides kujuneb arusaam, et igal nähtusel on põhjus ja igasugune muutus looduses kutsub esile teisi muutusi, mis võivad olla soovitud või soovimatud. Omandatakse positiivne hoiak kõige elava suhtes. Arendatakse tahet ja valmisolekut kaitsta looduskeskkonda ning kujundatakse säästvaid väärtushinnanguid ja hoiakuid.

Loodusõpetus arendab kriitilist ja loovat mõtlemist – õpilane õpib eesmärgistatult märkama ja vaatlema, küsimusi esitama, andmeid koguma ja süstematiseerima, analüüsima ning järeldusi ja üldistusi tegema; õpilane õpib leidma probleemidele alternatiivseid lahendusi ning prognoosima erinevate lahendusviiside ja otsuste tagajärgi. Loodusõpetus toetab kirjutamise, lugemise, teksti mõistmise ja nii suulise kui ka kirjaliku teksti loomise oskuste arengut.

Õppetöö läbiviimisel orienteerutakse looduse vahetule kogemisele ning eakohastele tegevustele. Oluline on õpilaste praktiline tegevus looduse objektidega või nende mudelitega. Õppeprotsessi planeerimisel lähtutakse püstitatud probleemide teaduslikkusest ja nende olulisusest õpilastele. Õpikeskkond on valdavalt aktiivne, õpilaskeskne ja probleemipõhine. Õpe on seotud igapäevaeluga ning on õpilase jaoks relevantne. Olulist tähelepanu pööratakse sisemise õpimotivatsiooni kujunemisele.

I kooliastmes õpitakse tundma põhiliselt lähiümbrust ning igapäevaelu nähtusi. Uusi teadmisi ja oskusi kujundades keskendutakse peamiselt looduse vahetule kogemisele ning praktilisele tegevusele. Kooliastme lõpuks jõutakse loodusnähtuste kirjeldamiselt lihtsamate seoste loomiseni ja järelduste tegemiseni. Kujuneb huvi looduse vastu ning oskus looduses käituda. I kooliastmes võib kasutada aineõpetusliku tööviisi kõrval üld- ja aineõpetuse kombineeritud varianti. Peamiste praktiliste tegevustena, mis tagavad kooliastme õpitulemuste saavutamise, tehakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete tegemist; kollektsiooni koostamist ning plaani kasutamist.

II kooliastmes arendatakse edasi loodusteaduslikke uurimisoskusi. Kujuneb oskus teaduslikult ja loovalt mõelda ning probleeme lahendada, sõnastada katse abil kontrollitavaid väiksema mahuga teadusküsimusi või -hüpoteese. Kujunevad keskkonnahoiakud.

III kooliastmes õpitakse objekte ja nähtusi kvantitatiivselt kirjeldama ning süvendatakse info analüütilise töötlemise oskusi. Jätkuvalt kujundatakse pädevusi, et sügavamalt mõista loodusainetes käsitletavaid nähtusi ja meetodeid.

II ja III kooliastmes on tähtis hoida õpilaste õpimotivatsiooni, kujundada huvi loodusteaduste õppimise ja loodusteadustega seotud elukutsete vastu ning arusaamu loodusteaduste ja tehnoloogia tähtsusest meie igapäevaelus. Õpikeskkond peab võimaldama õpilastel olla loovad. Oluline on planeerida õpilaste huvidest ja kogemustest lähtuvaid uurimuslikke õppeülesandeid. Uurimisoskusi arendades pööratakse eraldi tähelepanu uuringute planeerimisele ja tegemisele ning tulemuste analüüsile, tõlgendamisele ja esitamisele. Lisaks praktilisele ja uurimuslikule tegevusele lahendatakse mitmesuguseid teoreetilisi ülesandeid, mis tagavad kõrgemat järku mõtlemisoskuste arengu. Koduste töödega kinnistatakse klassis õpitut ning rakendatakse klassis omandatud teadmist igapäevaelu tegevustes. Hoiakuliste pädevuste kujundamiseks rakendatakse erinevaid õppemeetodeid, sh situatsiooni- ja rollimänge.

Hindamise eesmärk I kooliastmes on eelkõige toetada õpilase arengut ja õpimotivatsiooni.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele: teadmist ja arusaamist (äratundmine, nimetamine, näidete toomine, iseloomustamine, sõnastamine ja kirjeldamine), rakendamise ja analüüsi oskusi (katsete tegemine, omaduste kindlakstegemine, mõõtmine, eristamine, rühmitamine, seostamine, järelduste tegemine, valimine, otsuste tegemine, koostamine, vormistamine ning esitlemine). Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste, kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase individuaalseid iseärasusi ja mõtlemistasandite arengut. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine, käitumine looduses ja reeglite järgimine) antakse hinnanguid. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

II kooliastmes hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletud õpitulemustele. Uurimisoskusi hinnates pööratakse tähelepanu probleemide tuvastamisele, küsimuste ja hüpoteeside sõnastamisele, katse kavandamisele, andmete kogumisele ja esitamisele, andmete analüüsimisele ja tõlgendamisele, järelduste tegemisele ning selgituste pakkumisele. Samuti hinnatakse taustinfo kogumise, küsimuste sõnastamise, töövahendite käsitlemise, katse tegemise, mõõtmise, andmekogumise, täpsuse tagamise, ohutusnõuete järgimise, tabelite ja diagrammide analüüsi, järelduste tegemise ning tulemuste esitamise oskust. Hinnatakse oskust sõnastada probleeme ning aktiivset osalust aruteludes, oma arvamuse väljendamist ning põhjendamist.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ja vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

III kooliastme hindamise eesmärk on toetada eelkõige õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletud õpitulemustele. Uurimuslikke töid hinnates arvestatakse uurimisküsimuse ja hüpoteesi sõnastamise korrektsust, mudeli ning katse vastavust uurimisküsimusele ja hüpoteesile, katse tegemise korrektsust, mõõtmise täpsust, juhendi ja ohutusnõuete järgimist, tulemuste vormistamise õigsust ja korrektsust, hüpoteesi hindamist ning tulemuste tõlgendamist teoreetiliste teadmiste taustal. Käitumisele (nagu huvi tundmine, tähtsuse mõistmine, väärtustamine, vajaduste arvestamine ning käitumine laboratooriumis ja looduses) antakse hinnanguid. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

4.6.3. Teemad, õpitulemused, õppesisu ja – tegevus ja lõiming klassiti

1.klass, 35 tundi			
Teemad/ osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja tegevus	Lõiming
INIMESE MEELED JA AVASTA- MINE (15)	1) Õpilane teab erinevaid omadusi; 2) oskab oma meelte abil omadusi määrata; 3) teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid; 4) teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi; 5) viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi; 6) eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatab, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid; 7) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult; 8) teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid; 9) kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel; 10) sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;	Teemasid „Inimese meeled ja avastamine“, „Elus ja eluta“ ning „Asjad ja materjalid“ käsitletakse lõimituna, st elus- ja eluta looduse objektide ning asjade ja materjalidega tutvutakse erinevate meelte kaudu. Siin on abiks niinimetatud keskkonnamängud, mis suunavad meelte kasutamisele ning aitavad luua emotsionaalset sidet loodusega. Õpetuse eesmärkide saavutamiseks kasutatakse vaatlust, kirjeldamist, mõõtmist, võrdlemist, järjestamist, rühmitamist. Õpilaste tundeelu arendamisel on olulised kogemused looduse ilust, samuti looduses liikumise oskus ja positiivsed emotsioonid. Õpilastes arendatakse huvi ümbritseva keskkonna vastu, tutvustades kooliümbruse loodust elamuslikel õppekäikudel ja ekskursioonidel.	Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus, sotsiaalsed, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Elu ja elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud aitavad ellu rakendada ka läbivat teemat „Väärtused ja kõlblus“. Eesti keel: lugemispalad; muusika: kuulamisega seotud mängud; kehaline kasvatus: liikumismängud, kasutades erinevaid meeli; tööõpetus: käeline tegevus.

<p>AASTAAJAD (20 tundi)</p>	<p>11) eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete suhtes; 12) eristab inimese valmistatud looduslikust;</p> <p>13) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;</p> <p>14) märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;</p> <p>15) väärtustab maailma tunnetamist oma meelte kaudu;</p> <p>16) tunneb rõõmu looduses viibimisest;</p> <p>väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub kõigesse sellesse säästvalt; väärtustab enda ja teiste tööd.</p> <p>1) teab, et looduses aset leidvad muutused sõltuvad aastaegadest ning valgusest ja soojusest;</p> <p>2) märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaajalisi muutusi (kõnes, kirjas, joonistades);</p> <p>3) toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsusest inimese elus;</p>	<p>Õpikeskkond peab äratama huvi looduse vastu ning arendama õpilaste loovust. Õpetus peab olema õpilase jaoks relevantne, st tähenduslik: arusaadav ning seostatud õpilaste igapäevase elu ja nende huvidega. Õpikeskkonda laiendatakse klassiruumist kooliõue, muuseumisse ja loodusesse, rakendades uurimuslike elementidega õuesõpet</p> <p>Õppevahendid: luubid, topsluubid, seinatabelid, kolleksioonid, kolleksioonikarbid, mulaažid.</p> <p>Aastaajaliste muutuste märkamiseks on väga olulised loodusvaatlused erinevatel aastaegadel. Soovitav on lõimida teema „Aastaajad“ teemaga „Meeled ja avastamine“. Samas paigas erinevatel aastaegadel saadud meelelised kogemused aitavad tajuda toimuvaid muutusi. Ühe puu ja sellega seotud elustiku aastaringne vaatlus suunab märkama muutusi eluslooduses.</p>	<p>Antud õppeteemaga kujundatakse väärtus-, sotsiaalset, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus- ja matemaatikapädevust. Teemat saab lõimida kunstiõpetusega, kujutades loodust erinevatel aastaegadel; eesti keelega: lugemispalad; kehalise kasvatusena: liikumismängud tuule tugevuse määramiseks ja tunnetamiseks; käelise tegevusega: tuulelipu,</p>
--	--	---	---

	<p>4) teeb lihtsamaid loodusvaatlusi, kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest;</p> <p>5) teeb soojust ja valguse peegeldumise kohta katseid, sõnastab järeldused;</p> <p>6) oskab ennast kaitsta päikesepõletuse eest;</p> <p>7) teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaegadest;</p> <p>8) toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaegadel;</p> <p>9) oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;</p> <p>10) tunneb kodu- ja kooliümbrust, teab kodu- ja kooliümbruse tüüpilisemaid taimi ja loomi;</p> <p>11) vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid; 12) oskab vaadelda, nimetada, rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte;</p> <p>13) oskab käituda veekogudel;</p> <p>14) teab tuntumaid kodukoha/kooliümbruse vaatamisväärsusi;</p> <p>15) mõistab, et aastaajalised muutused mõjutavad tema enda ja teiste elu;</p>		<p>Termomeetri ja termomeetri ümbrise valmistamine, ruumilise pilvederaamatu tegemine jms.</p> <p>Teemal on oluline roll läbiva teema „Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng“ elluviimisel.</p>
--	---	--	--

	<p>16) tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu; 17) liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid; 18) tunneb huvi oma kodukoha, inimeste/ajaloo/looduse vastu; 19) hoiab oma kodukoha loodust ja ehitisi.</p>	<p>Õppevahendid: Luubid, topsluubid, seinatabelid, kolleksioonid, kolleksioonikarbid, mulaažid, auvised Eesti loodusest jne.</p>	
--	---	---	--

2. klass, 35 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja- tegevus	Lõiming Läbivad teemad L, teised ained T, P- pädevused
ORGANISMID JA ELUPAIGAD (15 tundi)	<p>1. Teab õpitud maismaaloomi ja -taimi, teab loomade ja taimedega seotud ohtusid ning looduslikke ohte.</p> <p>2. Oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike.</p> <p>3. Kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suulises ja kirjalikus kõnes.</p> <p>4. Kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses.</p> <p>5. Oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi.</p> <p>6. Teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb.</p> <p>7. Eristab mets- ja koduloomi; oskab nimetada nende vajadusi; teab koduloomadega seotud ohtusid., oskab kirjeldada koduloomade arengut</p> <p>8. Teab õpitud veetaimi ja – loomi.</p>	<p>Maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade eluavaldused: toitumine ja kasvamine.</p> <p>Koduloomad Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest. Looduse vahetu kogemine- õppekäigud.</p> <p>Uurimuslikud tööd paaris- ja rühmatööd, looduslike objektide vaatlemine, võrdlemine, rühmitamine, mõõtmine, katsete läbiviimine, kolleksioneerimine.</p>	<p>L keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus</p> <p>T</p>

	<p>9. Teab maismaa- ja veetaimede põhierinevusi.</p> <p>10. Suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse; väärtustab veetaimede ja loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses.</p> <p>11. Väärtustab uurimuslikku tegevust.</p>		
INIMENE (9 tundi)	<p>1. Teab kehaosade nimetusi, näitab ja nimetab kehaosi.</p> <p>2. Kirjeldab inimese välisehitust, kasutades mõõtmistulemusi.</p> <p>3. Oskab järgida tervisliku toitumise põhimõtteid ning hügieeninõudeid.</p> <p>4. Oskab leida toiduainete pakenditelt talle vajalikku teavet.</p> <p>5. Teab, kuidas hoida oma tervist, silmi, hambaid ja kelle poole tervisemurega pöörduda;</p> <p>6. Teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades ja et oma tegevuses tuleb teistega arvestada;</p> <p>7. Väärtustab inimest j, tema vajadusi tervist ning harrastusi</p>	<p>Inimese välisehitus ja tervislik toitumine. Õpilaste pikkuse mõõtmine kooliaasta alguses, tulemuste kandmine mõõteskaalale ja tabelisse, korrata mõõtmist õppeaasta alguses. Tulemuste võrdlemine.</p> <p>Soovituslike toiduainete koguste ja õpilase isikliku menüüsse kuuluvate toiduainete kaalumine. Uurimuslik tegevus - õpilaste päevamenüüde kui ka toiduainete pakendiinfo analüüs. Õppetegevus toimub nii klassiruumis kui ka väljaspool kooli, muuseumis või toidupoes käimine. Õppekäik asulasse-jälgimaks inimtegevuse positiivset ja ka negatiivset mõju ümbritsevale keskkonnale.</p>	<p>L keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus käsitlemisel. T inimeseõpetus, kehaline kasvatus (mina ja tervis)</p> <p>L keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet T inimeseõpetus, (päevamenüü), matemaatika (mõõtmisvahendite kasutamine)</p>

		Tähelepanu pöörata sarnasuste ja erinevuste vaatlemisele, kirjeldamisele, järjestamisele vastavalt pikkusele või laiussele, informatsiooni märkimisele kujundlikult joonistele ja tabelitesse, suhtelise pikkuse ja suuruse ennustamisele, standardsete ja mittestandardsete mõõtmisvahendite kasutamisele ja valmistamisele, ühikute kümnekaupa rühmitamisele suure hulga ühikute loendamisel, algus- ja lõpp-punkti kasutamisele mõõtmisel, mõõtmistulemuste tõlgendamisele jms.	
MÕÕTMINE JA VÕRDLEMINE (5 tundi)	<p>1. Teab, et mõõtmine on võrdlemine mõõtühikuga.</p> <p>2. Viib läbi lihtsate vahenditega tehtavaid praktilisi töid, järgides juhendeid ja ohutusnõudeid.</p> <p>3. Kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkusi korrektselt, valib sobivaid mõõtmisvahendeid.</p> <p>4. Mõistab mõõtmise vajalikkust, teab, et mõõtmine on täpne töö</p>	<p>Kaalumine, pikkuse ja temperatuuri mõõtmine Rakendatakse individuaalset, paaris- ja rühmatööd. Sellised tegevused nagu katsetamine vaatlemine, võrdlemine, mõõtmine ja järjestamine on soovitatav seostada teemadega „Inimene“, „Organismid ja elupaigad“ ning „Ilm“.</p> <p>Õppekäikudel mõõta temperatuure erinevates keskkondades: veekogudes, õhus, erinevates hoonetes, küttekehade ja akende läheduses jne. Inimkeha mõõtmist saab seostada vanade mõõtühikutega, nt vaks, küünar jne. Mõõta võib loodusobjekte erinevates elukeskkondades: puu lehelaba pikkust valguse käes ja varjus, puude kõrgust, läbimõõtu jne.</p> <p>Uurimuslik õpe.</p>	T matemaatika (mõõtmine)

ILM (6 tundi)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teeb ilmavaatlusi, iseloomustab ilma. 2. Teeb ilmateate põhjal järeldusi ning riietub vastavalt. 3. Tunneb huvi uurimusliku tegevuse vastu. 4. Mõistab inimese ja looduse seoseid 	<p>Ilmastikunähtused. Ilmavaatlused.</p> <p>Teemat võib käsitleda seostatuna teiste loodusõpetuse teemadega. Otsene seos on teemaga „Mõõtmine ja võrdlemine“, kuid ka teemade „Inimene“ ning „Organismid ja elupaigad“ käsitlemisel on tähtis pöörata tähelepanu ilmastikule: enne õppekäike tuleks tutvuda ilmateatega ning õppekäikude ajal võiks teha ilmavaatlusi ja võrrelda hiljem ilmaennustust tegelike ilmaoludega. Ilmavaatlusi võib teha erinevatel aastaaegadel pikemate perioodidena individuaalse, paaris- või rühmatööna.</p>	<p>P väärtus-, sotsiaal, enesemääratlus-, õpi-, suhtlus-, matemaatika- ja ettevõtlikkuspädevus L keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus T tööõpetus, eesti keele, muusika, kehaline kasvatus, matemaatika, kunst</p>
----------------------	---	---	--

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal :

T.Elvisto, M. Hallik, V. Laug, “Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile, 1. osa”.

Avita 2015

T.Elvisto, M. Hallik, A. Kriiska, “Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile, 2.

osa”. Avita 2015

3.klass loodusõpetus, 35 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja- tegevus	Lõiming L-läbivad teemad T- seos teiste ainetega
<p>Organismide rühmad ja kooselu 16 tundi</p> <p>Liikumine 4 tundi</p>	<p>1 .Saab ülevaade tähtsamatest organismirühmadest, nende tunnustest ja seostest elukoosluses.</p> <p>2. Mõistab elurikkuse tähtsust ja kaitse vajadust.</p> <p>1. Teab liikumise tunnust, teab et pidurdamisel läbib keha teatud teepikkuse,</p> <p>2. Teab, millest sõltub liikuva keha peatamise aeg ja teepikkus,</p> <p>3. Oskab ette näha liikumisega seotud olukordi, oskab kasutada turvavahendeid.</p>	<p>Taimede mitmekesisus, loomade mitmekesisus, seente mitmekesisus, liik, kooslus, toiduahel.</p> <p>Teema käsitlemisel oluline kasutada virtuaalset maailma, minna looduskeskkonda, kasutada naturaaloobjekte.</p> <p>Liikumise tunnused. Jõud liikumise põhjusena. Liiklusohutus.</p> <p>Õppimine toimub katsetamise kaudu.</p>	<p>T- keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus</p> <p>T-inimeseõpetus (seotus loodusega)</p> <p>T-matemaatika pikkusühikud</p>
<p>Elekter ja magnetism 5 tundi</p>	<p>1. Teab lüliti osa vooluringis, et mõned ained juhivad elektrivoolu ja teised ei juhi, et niiske keskkond juhib elektrivoolu ja et elekter võib olla ohtlik,</p> <p>2. Oskab pistikut pistikupeast õigesti välja tõmmata,</p> <p>3. Eristab töötavat ja mittetöötavat vooluringi,</p> <p>4. Kasutab elektrit säästlikult, saab aru elekter on ohtlik.</p>	<p>Õppimine toimub katsetamise kaudu.</p>	<p>T-inimeseõpetus- (elekter on eluohtlik, kuid samas meie igapäeva elus väga oluline)</p>

Plaan ja kaart 10 tundi	1. Teab, et kaart on suurema maa-ala mudel, 2. Saab aru plaanist, kirjeldab kaardil objekte 3. Teab ilmakaari 4. Teab oma kodukohta kaardil, 5. Oskab kasutada kompassi, 6. Mõistab kaardi kasutamise vajalikkust.	Kooliümbruse plaan, Eesti kaart, ilmakaared, kõrgustikud, madalikud, saared, pool-saared, lahed, järved, jõed, asulad	T- tööõpetus-erinevate vahenditega oma koduümbruse joonistamine
------------------------------------	---	---	---

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal :

T. Elvisto, M. Hallik, K. Pumbo. A. Kriiska, T. Mazur “Loodus- ja inimeseõpetuse õpik

3. klassile, 1. osa”. Avita 2013

M. Hallik, A. Kriiska, T. Mazur “Loodus- ja inimeseõpetuse õpik 3. klassile, 2. osa”. Avita 2013

M. Hallik, K. Pumbo “Loodus- ja inimeseõpetuse töövihik 3. klassile, 1. osa”. Avita 2017

M. Hallik, E. Voolaid “Loodus- ja inimeseõpetuse töövihik 3. klassile, 2. osa”. Avita 2019

5. Ainevaldkond „Sotsiaalsained“

5.1. Sotsiaalne pädevus

Põhikooli lõpetaja:

1. suudab mõista inimühiskonna ajaloo ning nüüdisaja ühiskonnas toimuvate muutuste olulisi põhjusi ja tagajärgi;
2. valdab esmast tulevikuvisioni;
3. tunneb ning austab demokraatiat ja inimõigusi, järgib üldtunnustatud käitumisreegleid ning on seaduskuulekas, teab kodanikuõigusi ja -kohustusi ning tunneb kodanikuvastutust;
4. huvitub iseenda, oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundab oma arvamust ning mõistab oma võimalusi olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik;
5. tunneb lihtsamaid uurimismeetodeid ja kasutab neist mõnda õppetöös;
6. tunneb kultuurilist eripära ning suhtub lugupidavalt individuaalsetesse, kultuurilistesse ja maailmavaatelistesse erinevustesse juhul, kui need pole inimsusevastased;
7. on omandanud teadmisi ja oskusi sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kohaneda eakaaslaste hulgas, kogukonnas ja ühiskonnas, väärtustades neid;
8. on omandanud teadmisi ja oskusi enesekontrolli, toimetulekustrateegiate, enesekasvatuse, oma võimete arendamise, tervist tugevdava käitumise ja tervisliku

5.2. Ainevaldkonna õppeained

Ainevaldkonda kuuluvad ajalugu, ühiskonnaõpetus ja inimeseõpetus . Ajalugu õpitakse alates 5. klassist, inimeseõpetust 2. klassist ning ühiskonnaõpetust 6. klassist.

Sotsiaalsainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

I kooliaste

Inimeseõpetus – 2
nädalatundi

II kooliaste

Ajalugu – 3 nädalatundi
Inimeseõpetus – 2 nädalatundi
Ühiskonnaõpetus – 1
nädalatund

III kooliaste

Ajalugu – 6 nädalatundi

Inimeseõpetus – 2 nädalatundi
 Ühiskonnaõpetus – 2 nädalatundi

5.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete vahendusel kujuneb õpilastes võime näha ühiskonna arengus põhjuslikke jm seoseid ning teha teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest, ning toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Ainevaldkonna õppeainete õppega taotletakse, et õpilane:

1. omandab adekvaatse enesehinnangu ning teadmisi, oskusi ja hoiakuid, mis toetavad tervikliku ja autonoomse inimese kujunemist, terviseteadlikkuse, tervist tugevdava käitumise ning tervisliku eluviisi;
2. omandab tervikliku arusaama ühiskonna nähtustest ja protsessidest ning nende seostest ja mõjust;
3. mõistab kultuurilist mitmekesisust ja demokraatia tähtsust ning ühiskonna jätkusuutliku arengu vajalikkust, aktsepteerides erinevusi;
4. hindab väärtusi, nagu vabadus, inimväärikus, võrdõiguslikkus, ausus, hoolivus, sallivus, vastutustunne, õiglus ja isamaalisus ning lugupidamine enda, teiste inimeste ja keskkonna vastu.

Ainevaldkonnasisese lõiminguga taotletakse, et õpilane areneks ennast teostavaks terviklikuks isiksuseks, kes suhtub endasse ja teistesse positiivselt, arvestab kaasinimesi, lähtub oma tegevuses üldinimlikest väärtustest, näeb ja mõistab ühiskonnas toimuvat ning tal on oskusi ja valmidust ühiskonnaellu sekkuda ning selles osaleda.

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloo sündmuste erineva amisetõlgend põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmetes, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidenteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks. Usundiõpetuse kaudu luuakse

eeldused erinevate religioonide, nende ühiskondlike ja kultuuriliste väljundite ning väärtussüsteemide mõistmiseks ja kriitiliseks analüüsiks, toetatakse dialoogivalmiduse ja respekti kujunemist maailma erinevalt mõistvate inimeste vahel ning õpilase enese teadlikkust maailmavaatelistes küsimustes.

Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi, sobival viisil väljendada oma tundeid, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tundma ning järgima ühiskonnas kehtivaid väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaateline mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Kõigi valdkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.

5.4. Üldpädevuste kujunemine ainevaldkonna õppeainetes

Väärtuspädevuse kujundamist toetavad kõik ainevaldkonna õppeained erinevate rõhuasetuste kaudu. Näiteks toetavad suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda ajalugu ja ühiskonnaõpetus; lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse süvendab usundiõpetus. Inimeseõpetus ja usundiõpetus toetavad väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Oskust seista vastu keskkete normide rikkumisele kujundavad ühiskonnaõpetus ja inimeseõpetus.

Enesemääratluspädevust – suutlikkust mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme – toetab peamiselt inimeseõpetus, ent rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujundajana teisedki valdkonna õppeained. Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevuse kujundamisel on oluline roll kõigil valdkonna õppeainetel. Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatikapädevust – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades – toetavad kõik valdkonna õppeained.

Ettevõtlikkuspädevuse peamine kujundaja on ühiskonnaõpetus, kuid ka teised valdkonna õppeained. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärged, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.

Jrk nr	Üldpädevused	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Väärtuspädevus	Õppekäigud, kunstinäituste külastamine Arutlused/diskussioonid; mõtete ja tunnete avaldamine; oma arvamuste kõigile mõistetavalt sõnastamine ja nende põhjendamine; õigete hoiakute kujundamine
2.	Sotsiaalne pädevus	Tunnetab end oma riigi kodanikuna .Muuseumi külastus. Sugupuu koostamine Teiste inimeste mõistmine ja nende arvamuste aktsepteerimine. Väärtustab oma kodumaad ja tunneb selle seaduseid. Üldtunnustatud reeglite sõnastamine ja reeglitest kinnipidamine
3.	Enesemääratluspädevus	Tunnustab inimeste ja vaadete eripära. Klassipeod Enda tehtud töödele hinnangu andmine; enesehindamine (töölehed, eneseanalüüs); analüüsimine; positiivse suhtumise kujundamine tervislikesse eluviisidesse; „ei“ ütlemise oskuse arendamine; teadmiste kujundamine tervislikest suhetest.

4.	Õpipädevus	<p>Oskab oma tegevust kavandada ja hinnata. "Huvitavate kohtumiste klubi", nädalaplani koostamine</p> <p>Info otsimise oskuse kujundamine läbi iseseisvate tööde; rühmatööde ajal aja planeerimine; probleemide ja konfliktide nägemise ning lahendamise oskuse kujundamine.</p> <p>Töövahendite korrashoid ja puhtus, õpimapi regulaarne täiendamine, iseseisvate tööde õigeaegne esitamine.</p>
5.	Suhtluspädevus	<p>Oskab töötada meeskonnas .Keskustepäevad</p> <p>Aktiivne osavõtt arutlustes, küsimuste esitamine; abi palumine ja pakkumine; loovtööde kirjutamine; tekstide lugemine; tööülesannetest arusaamine.</p> <p>Oskab arutleda igapäevaselt aktuaalsetel teemadel</p>
6.	Matemaatikapädevus	<p>Klassipeo eelarve koostamine, jooniste, graafikute jms joonistamine ja lugemine; statiliste andmete esitamise- ja lugemisoskus.</p> <p>Klassiettevõtte äriplaani koostamine ja võimaluste leidmine selle äriplaani teostamiseks.</p>
7.	Ettevõtlikkuspädevus	<p>Oskab kasutada loovustunnis saadud teadmisi.</p> <p>Õpilaslaatal osalemine, spordipäevad</p> <p>Konflikti lahendamine.</p>
8.	Digipädevus	<p>Oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning erinevaid infotehnoloogia vahendeid (nutitelefon, tahvel - ja lauaarvuti, robotika vahendeid.</p> <p>Oskab eakohastes õpikeskondades orienteeruda ja neid kasutada (Opiq, Miksike, Taskutark, 10 Monkeys jm)</p> <p>Leiab otsingumootori abil võtmesõnu kasutades õppetöök vajalikke teabeallikaid. Sirvib ja valib leitu hulgast sobivaid materjale.</p> <p>Oskab kasutada e- posti.</p> <p>Oskab kasutada nutiseadet fotode tegemiseks ja edastamiseks.</p> <p>On teadlik digikeskkonna ohtudest ning oskab kaitsta oma privaatsust.</p>

5.5. Lõiming

5.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Sotsiaalne on teiste ainevaldkondadega seotud valdkonnapädevuste kujundamise kaudu.

Emakeelepädevus – suutlikkus väljendada ennast selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult; lugeda ja mõista erinevaid tekste; kasutada kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili ning ainealast sõnavara ja väljendusrikast keelt ning järgida õigekeelsusnõudeid. Lisaks tähtsustuvad teksti kriitilise analüüsi oskus, meediakirjaoskus, info hankimine ja selle kriitiline hindamine, tööde vormistamine ning autoriõiguse kaitse.

Võõrkeeltepädevus – teadmised erinevatest kultuuridest ja traditsioonidest, oma ja teiste kultuuride erinevuste mõistmine ning lugupidamine teiste keelte ja kultuuride vastu mitmekultuurilises ühiskonnas; võõrkeeleoskus.

Matemaatikapädevus – ajaarvamine; ressursside planeerimine (aeg, raha); matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

Loodusteaduslik pädevus – looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju inimühiskonna arengule, inimese areng ja rahvastikuprotsessid; majanduse ressursid; ühiskonna jätkusuutlikkus, säästlik tarbimine, üleilmastumine, globaalprobleemide, sh keskkonnaprobleemide märkamine ja mõistmine ning jätkusuutliku ja vastutustundliku eluviisi väärtustamine.

Tehnoloogiline pädevus – ametid ja elukutsed erinevates ühiskondades, tehnika ja tootmise arengu seos muutustega ühiskonnas; tööturg, kutsesuunitlus ja karjääri planeerimine; oskus hinnata tehnoloogia rakendamise võimalusi ja ohte; rakendada nüüdisaegseid tehnoloogiaid tõhusalt ning eetilisel oma õpi-, töö- ja suhtluskeskkonna kujundamisel; kasutada tehnilisi vahendeid eesmärgipäraselt ja säästlikult, järgides ohutuse ning intellektuaalomandi kaitse nõudeid.

Kunstipädevus – Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Tervise- ja kehakultuuripädevus – suutlikkus mõista ja väärtustada kehalise aktiivsuse tähtsust tervisliku.

5.5.2. Läbivad teemad

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid.

Läbiva teemaga „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning osaleb poliitiliste ja majandusotsuste tegemises.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Läbiva teemaga „Tehnoloogia ja innovatsioon“ toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Läbiva teemaga „Väärtused ja kõlblus“ taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Jrk nr	Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivad teemad	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	<p>Kohtumised vilistlastega, kes tutvustavad erinevaid elukutseid</p> <p>Rollimängud; juhtumi analüüs; aja planeerimine; eneseanalüüs; teadmised enda kaitsmisest sugulisel teel levivate haiguste, soovimatu raseduse, riskikäitumise eest.</p> <p>Rollimängud, erinevate elusituatsioonide läbimängimine ja nende põhjal artlemine, arutlused eluplaneerimise teemadel, eesmärkide püstitamine ja tegevuste planeerimine</p> <p>Õpimapi koostamine ja pidamine.</p>
2.	Keskkond ja jätkusuutlik areng	<p>RMK õppekäigud</p> <p>Probleemide lahendamine ja vastutuse võtmine; oma tegude eest vastutava inimese kujundamine</p>
3.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	<p>Uurimustööd</p> <p>TORE liikumine</p> <p>Koostöö Kaitseliidu ja Türi Noortekeskusega</p> <p>Oma kooli heategevusliikumine</p>
4.	Kultuuriline identiteet	<p>Muuseumitunnid</p> <p>Osalemine laulu ja tantsupidudel</p> <p>Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine</p>
5.	Teabekeskond	<p>Linna raamatukogu külastused</p> <p>Õpioskuste olümpiaad</p> <p>Aineolümpiaadideks valmistumine</p> <p>Keskustepäevad</p> <p>Info otsimine, internetipõhiste infoportaalidega tutvumine, internetietiketti tundmine, kriitilise mõtlemise arendamine</p>

6.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Pranglimine Miksikese õpikeskkonna kasutamine Õpilaste ühistöö veebikeskkonnas Loovtööde ja esitluste vormistamine arvutil; internetipõhine tööde esitamine Esitlused, videote vaatamine, internetist teabe saamine, iseseisvate tööde vormistamine arvutil vastavalt nõuetele.
7.	Tervis ja ohutus	Liikumine „Tervist edendav kool“ Liikluskuu „Sõpradega kooliteel“ Evakueerumisõppused Kooli olümpiamängud“ Seaduste tundmine ja seadustest ning kokkulepetest kinnipidamine.
8.	Väärtused ja kõlblus	Teatriühiskülastused Perepäevad Memmede ja taatide õhtu Kohalikud ja maakondlikud laulupäevad Vabariigi aastapäeva tähistamine Rahva- ja kristlike tähtpäevade tähistamine Hoiab õppevahendid puhtad ja korrektsed.

5.6. Inimeseõpetus

5.6.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades:

- 1) enesekohased ja sotsiaalsed oskused;
- 2) füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;
- 3) tervis ja tervislik eluviis;
- 4) turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;
- 5) üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.

5.6.2. Õppeaine kirjeldus

Inimeseõpetuses käsitletakse inimest ja tema sotsiaalsed keskkonda tervikuna, integreerides õppesisu kõigis kooliastmes.

Inimeseõpetuses käsitletakse eakohaselt õpilaste isiksuse kujunemisele ja sotsialiseerumisele kaasaaitavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäeva eluga seonduvalt, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõppe meetodid.

Õpetus on inimeseõpetuses isiksusekeskne, rõhk on väärtuskasvatusel. Õpetuses liigitakse tervikliku mina poole ning situatiivselt vahetu ümbruse tajumiselt ühiskonna sotsiaalsele tunnetusele. Väärtustatakse tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi, positiivse minapildi kujunemist ning üldinimlikke väärtusi. Inimeseõpetuse ainesis toetab turvalise koolikeskkonna saavutamist ning eetiliste, vastutustundlike ja aktiivsete kodanikuühiskonna liikmete kujunemist.

Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Soodne sotsiaalne õpikeskkond toetab eelkõige õpilaste isikupära ja isiklike seisukohtade austamisele, võimaluste tagamisele vabaks arvamuse avalduseks, initsiatiiviks, osalemiseks ja tegutsemiseks nii üksi kui ka koos teistega.

Õppetegevused muutuvad põhikooli kolme kooliastme jooksul lihtsamast keerukamaks, ent peavad aine eesmärkidest lähtuvalt olema õpilasele mõistetavad ja tähenduslikud ning toetama arusaama õpitava vajalikkusest.

Inimeseõpetus on kontsentriiline õppeaine, mille võtmeteemasid käsitletakse igal kooliastmel, arvestades arengulist käsitlust seoses 1) endasse positiivse suhtumise ja tervikliku mina kujundamisega ning 2) arenguülesannete ja nendega toimetulekuga.

Esimeses kooliastmes on inimeseõpetuses rõhk õpilase enesekohasel pädevusel ning enese suhestamisel lähiümbrusega, integreerides ühiskonnaõpetuse temaatikat. Teises kooliastmes on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis. Kolmandas kooliastmes keskendutakse õpilase ealiste iseärasuste (murdeiga) ja arenguülesannetega toimetulekule, tervise tervikkäsitlusele ning enese- ja sotsiaalsetele oskustele.

Inimeseõpetuses õpitakse teatud teemasid ülevaate korras ja teatud teemasid käsitletakse sügavuti. Teemasid võib käsitleda nii üksteisele järgnevatena kui ka integreerituna, et saavutada oskuste-, teadmiste- ja väärtustepõhised õpitulemused.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline keskkond, arvutiklass, asutused, muuseumid, näitused jne;
- 7) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetoditele: arutelud, diskussioonid, juhtumianalüüs, paaristööd, projektõpe, rollimängud, rühmatööd, väitlused, õpimapi ja uurimistöö koostamine, praktilised ja uurimistööd (nt töölehtede täitmine, loovtöö kirjutamine, infootsing teabeallikatest) jne;
- 8) arvestatakse õpilaste võimete ja suutlikkuse ja kohaliku eripäraga ning ühiskonnas toimuvate muutustega;
- 9) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, sealjuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel;
- 10) võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga (kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne), et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane.

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest.

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist, kusjuures põhirõhk on õpilase arengu toetamisel. Hinnatakse õpilase teadmisi ja oskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid

parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse ning milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Hindamise põhiülesanne on toetada õpilase arengut, et kujuneks positiivne minapilt ja adekvaatne enesehinnang, kusjuures oluline on õpilase enda roll hindamisel, pakkudes võimalusi Enesehindamiseks.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Aineteadmiste ja -oskuste ning hoiakute hindamine võib kanda nii kujundava kui ka kokkuvõtva hindamise ülesandeid, kusjuures põhirõhk on kujundaval hindamisel. Õpitulemuste hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulisi, kirjalikke ja praktilisi ülesandeid

5.6.3. Teemad, õpitulemused, õppesisu ja – tegevus ja lõiming klassiti

2. klass, 35 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja- tegevus	Lõiming üldpädevused –Ü, läbivad teemad – L, teised ained – T,
I Teema „Mina“, 4 tundi	1. Kirjeldab oma välimust, huvisid ja tegevusi, mida talle meeldib teha. 2. Eristab mehi ja naisi. 3. Nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest 4. Väärtustab iseennast ja teisi. 5. Mõistab viisaka käitumise vajalikkust.	1. Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus 2. Viisakas käitumine	Ü: väärtuspädevus, suhtluspädevus, sotsiaalne pädevus enesemääratluspädevus, sotsiaalne pädevus L: väärtused ja kõlblus, väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine kultuuriline identiteet T: loodusõpetus (inimene, välisehitus), kunstiõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane eesti keel loovtöö)

<p>II teema „Mina ja tervis“, 6 tundi</p>	<p>1. Kirjeldab, kuidas oma tervise eest hoolitseda. 2. Eristab nakkuslikke ja mittenakkuslikke haigusi. 3. Saab aru, et ravimeid võetakse siis, kui ollakse haige, ning teab, et ravimid võivad olla inimese tervisele ohtlikud. 4. Kirjeldab tervise hoidmise viise: mitmekesine toit, uni ja puhkus ning liikumine ja sport. 5. Teab, et liikumine, puhkus ja tervislik toitumine on tähtsad seoses tervisliku eluviisiga. 6. Demonstreerib lihtsamaid esmaabivõtteid. 7. Teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.</p>	<p>1. Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hoolitsemine. Ravimid 2. Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi</p>	<p>Ü: enesemääratluspädevus L: tervis ja ohutus T: eesti keel, loodusõpetus (inimene: inimese meeled ja avastamine, tahked ja vedelad ained), muusikaõpetus (teemakohased laulud), tööõpetus (kodundus, isiklik hügieen), kehaline kasvatus (hügieenireeglid sportides, ilmastikule vastav riietus, kunstiõpetus (spontaanset eneseväljendust toetav teemakohane töö)</p>
---	---	--	---

<p>III teema „Mina ja minu pere“, 14 tundi</p>	<p>1. Väärtustab oma kodu. 2. Jutustab oma pere traditsioonidest. 3. Kirjeldab, mille poolest perekonnad erinevad ja sarnanevad. 4. Väärtustab oma peret. Selgitab lähemaid sugulussuhteid. 5. Kirjeldab pereliikmete erinevaid rolle kodus. 6. Kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes. 7. Väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres. 8. Teab oma kohustusi peres. 9. Teab inimeste erinevaid töid ja töökohti. 9. Oskab tänaval käituda ning ületada sõiduteed ohutult. 10. Kirjeldab ohtlikke olukordi ning seda, kuidas seal käituda 11. Kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu koolitee.</p>	<p>1. Kodu Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased. Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd. Abivalmidus, kohuse- ja vastutustunne. Kodu traditsioonid 2. Koduümbrus Naabrid ja naabruskond. Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses</p>	<p>Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus, suhtluspädevus L: keskkond ja jätkusuutlik areng, väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet elukestev õpe ja karjääriplaneerimine tervis ja ohutus T: eesti keel (suuline keelekasutus), muusikaõpetus (vastavateemalised laulud), tööõpetus (kodundus, hubane kodu kui perele oluline väärtus, laua katmine, kaunistamine ja koristamine)</p>
--	---	--	--

<p>IV teema „Mina: aeg ja asjad“, 6 tundi</p>	<p>1. Eristab aja kulgu ja seisu. 2. Planeerib oma päevakava. 3. Kirjeldab, kuidas sisustada vaba aega. 4. Väärtustab tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks 5. Oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta. 6. Selgitab asjade väärtust. 7. Väärtustab ausust asjade jagamisel.</p>	<p>1. Aeg. Aja planeerimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus. 2. Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas</p>	<p>Ü: enesemääratluspädevus, õpipädevus, sotsiaalne pädevus, ettevõtlikkuspädevus L: elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskond T: eesti keel, matemaatika (ajauhikud, ajauhikute seosed, kell ja kalender, käibivad rahauhikud), tööõpetus (kodundus, säästlik tarbimine, jäätmete sorteerimine), muusikaõpetus teemakohased laulud)</p>
<p>V teema „Mina ja kodumaa“, 5 tundi</p>	<p>1. Tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi. 2. Oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti. 3. Leiab Euroopa kaardilt Eesti. Leiab kodukoha Eesti kaardilt. 5. Tunneb ära kodukoha sümboolika. 6. Nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku. 7. Kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid. 8. Väärtustab Eestit, oma kodumaad.</p>	<p>1. Eesti – minu kodumaa. Kodukoht. Eesti rikkus. 2. Rahvakalendri tähtpäevad.</p>	<p>Ü: väärtuspädevus, sotsiaalne pädevus L: kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus. T: eesti keel, muusikaõpetus (vastavasisulised laulud teemakohased laulud, laulu- ja ringmängud, regivärss, liisusalmid, eesti rahvalaulud ja -pillid), kunstiõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö), tööõpetus (rahvuslikud mustrid ja motiivid), kehaline kasvatus (Eesti sportlased kodumaa Eesti), kehaline kasvatus (Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud)</p>

3. klass, 35 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus	Lõiming <i>Läbivad teemad – L, teised ained – T</i>
I teema „Mina“, (5 tundi)	1. Selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust. Võrdleb oma välimust, huve ja tugevusi kaasõpilaste omadega. 2. Väärtustab inimese õigust olla erinev	Mina. Mina ja endasse suhtumine. Igaühe individuaalsus ja väärtuslikkus (3 tundi) Lapse turvalisus (laiendav teema)	L: väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet T: eesti keel ja kirjandus, loodusõpetus (inimene)
	1. Nimetab enda õigusi ja kohustusi. 2. Teab, et õigustega kaasnevad kohustused.	Lapse õigused ja kohustused (2 tundi) Lapse kaitse (laiendav teema)	L: väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, teabekeskond T: eesti keel ja kirjandus
II. Mina ja tervis (6 tundi)	1. Eristab vaimset ja füüsilist tervist. 2. Kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine. 3. Väärtustab tervislikku eluviisi.	Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis (3 tundi) Liikumine ja tervis. Tervislik toitumine (laiendav)	L: väärtused ja kõlblus, keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus T: loodusõpetus (inimese välisehituse kirjeldus), matemaatika (kaalumise, mõõtmise), kehaline kasvatus (liikumise vajalikkus ja mõju inimesele, toiduvajadus sõltuvalt kehalisest aktiivsusest), loodusõpetus (inimene, tervislik toitumine, hügieen)
	1. Kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist. 2. Nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral.	Ohud tervisele ja toimetulek ohuolukorras (3 tundi) Kahjulikud harjumused (laiendav)	L: väärtused ja kõlblus, keskkond ja jätkusuutlik areng, tervis ja ohutus, tehnoloogia ja innovatsioon T: loodusõpetus (inimene: inimese elukeskkond)

<p>III. Mina ja meie (13 tundi)</p>	<p>1. Nimetab inimese eluks vajalikke olulisi vajadusi ja võrdleb enda vajadusi teiste omadega.</p> <p>2. Kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, ning hindab ennast nende omaduste järgi.</p> <p>3. Väärtustab sõprust.</p> <p>4. Väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist.</p> <p>5. Väärtustab leppimise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes.</p> <p>1. Nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus need tekivad, ning leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks.</p> <p>2. Teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivalda korral.</p> <p>3. Mõistab, et kiusamine on mitteaktsepteeritud käitumine.</p> <p>4. Demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast kahjustavast tegevusest.</p> <p>1. Eristab enda head ja halba käitumist.</p> <p>2. Kirjeldab oma sõnadega,</p>	<p>Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine.</p> <p>Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandamine (3 tundi)</p> <p>Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine. Oskus panna end teise inimese olukorda. Keeldumine kahjulikust tegevusest (3 tundi)</p> <p>Minu hea ja halb käitumine. Südametunnistus. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed. Vastutus. Liiklusreeglid (4 tundi)</p> <p>Oma vigade ja süü tunnistamine. Viisakusreeglid. Käitumisnormide tähenduse vajalikkus koolis, kodus ja koduümbruses. (laiendav)</p>	<p>L: väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, kultuuriline identiteet</p> <p>T: loodusõpetus (inimene), eestikeel ja kirjandus, kunstõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö)</p> <p>L: väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus T: eesti keel ja kirjandus, kunstõpetus (eneseväljendust toetav teemakohane loovtöö), loodusõpetus (inimene)</p> <p>L: väärtused ja kõlblus, tervis ja ohutus, kultuuriline identiteet, keskkond ja jätkusuutlik areng, tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>T: eesti keel ja kirjandus, tööõpetus (laua katmine, kaunistamine ja koristamine, viisakas käitumine, säästlik tarbimine, jäätmete sortimine), kehaline kasvatus (ohutu liikumise/liiklemise juhised õpilasele, käitumisreeglid kehalise kasvatus tunnis)</p>
--	--	---	--

	<p>mida tähendab vastustundlikkus ja südametunnistus.</p> <p>3. Nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust.</p> <p>4. Kirjeldab oma käitumise tagajärgi ja annab neile hinnangu.</p> <p>5. Teab liikluseeskirja, mis tagab tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda turvaliselt liikluses.</p> <p>1. Eristab tööd ja mängu.</p> <p>2. Selgitab enda õppimise eesmärgid ja toob näiteid, kuidas aitab õppimine igapäevaelus paremini hakkama saada.</p> <p>3. Teab tegureid, mis Soodustavad või takistavad keskendumist õppimise ajal, ning kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust.</p> <p>4. Väärtustab lubadustest kinnipidamist ja vastutust.</p> <p>5. Teab, kuidas olla hea kaaslane ning kuidas teha koostööd.</p>	<p>Mäng ja töö.</p> <p>Õppimine.</p> <p>Kohustetunne ja vastutus.</p> <p>Meeskonnatöö. Tööjaotus (3 tundi)</p>	<p>L: väärtused ja kõlblus, elukestev õpe ja karjääriplaneerimine, te kodanikualgatus ja planeerimine</p> <p>T: eesti keel ja (rühmatöös ülesannete täitmine, ühiselt ideede genereerimine, üksteise arvamuste arvestamine ja kaaslaste abistamine), kunstiõpetus (teemakohane loovtöö), kehaline kasvatus (liikumine/sportimine kaaslastega)</p>
--	---	--	---

<p>IV. Mina: teave ja asjad (6 tundi)</p>	<p>1. Kirjeldab erinevate meeltega tajutavaid teabeallikaid. 2. Selgitab, kuidas võivad reklaamid mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid.</p> <p>1. Teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning seda, et raha teenitakse tööga. 2. Mõistab oma vastutust asjade hoidmise ja laenamise eest. 3. Selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine. 4. Kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes.</p>	<p>Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine. Reklaami mõju: Turvaline käitumine mediakeskkonnas (3 tundi)</p> <p>Fantaasia ja reaalsuse eristamine. Reklaami ja meediaga seonduvad ohud (laiendav)</p> <p>Raha. Raha teenimine, kulutamine, laenamine. Vastutus. Oma kulutuste planeerimine (3 tundi) Heategevus. Säästmine ja kulutamine kogukonnas (laiendav)</p>	<p>L: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus</p> <p>T: eesti keel ja kirjandus, loodusõpetus (inimese meeled ja avastamine)</p> <p>L: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, teabekeskond; tervis ja ohutus T: matemaatika (käibivad rahaühikud, rahaühikute seosed), loodusõpetus (asjad ja materjalid)</p>
--	--	--	--

<p>V. Mina ja kodumaa (5 tundi)</p>	<p>Selgitab skeemi järgi haldusüksuste seoseid oma kodukohas.</p> <p>Leiab Euroopa kaardilt Eesti ja tema naaberriigid.</p> <p>Nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid.</p> <p>1. Kirjeldab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid. 2. Väärtustab oma kodumaad.</p>	<p>Küla, vald, linn, maakond (2 tundi)</p> <p>Eesti teiste riikide seas. Naaberriigid (1 tund)</p> <p>Eesti vabariigi ja kodukoha sümboolid (1 tund)</p> <p>Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus (1 tund) Erinevad kultuurid ja rahvused Eestis. Tavad, kombed ja tähtpäevad (laiendav)</p>	<p>L: kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus T: loodusõpetus (Eesti kaart, maakondade märkimine kaardile, õppekäik kodukohta), tööõpetus (oma maakonna rahvuslikud mustrid ja motiivid)</p> <p>L: väärtused ja kõlblus, kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon T: loodusõpetus (Eesti kaart, Euroopa Liidu kaart)</p> <p>L: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tehnoloogia ja innovatsioon T: muusikaõpetus (teemakohased laulud), tööõpetus (rahvuslikud mustrid ja motiivid)</p> <p>L: väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond T: kehaline kasvatus (Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud), muusikaõpetus (eesti rahvalaulud ja rahvapillid), loodusõpetus (kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus)</p>
--	---	---	---

Kasutatud kirjandus ja õppematerjalid:

- T. Elvisto, M. Hallik, A. Kriiska “Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 1. klassile, 1. osa”. Avita 2018
- T. Elvisto, M. Hallik, A. Kriiska “Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 1. klassile, 2. osa”. Avita 2018
- T. Elvisto, M. Hallik, V. Laug, “Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile, 1. osa”. Avita 2015
- T. Elvisto, M. Hallik, A. Kriiska, “Loodus- ja inimeseõpetuse tööraamat 2. klassile, 2. osa”. Avita 2015
- T. Elvisto, M. Hallik, K. Pumbo, A. Kriiska, T. Mazur “Loodus- ja inimeseõpetuse õpik 3. klassile, 1. osa”. Avita 2013
- M. Hallik, A. Kriiska, T. Mazur “Loodus- ja inimeseõpetuse õpik 3. klassile, 2. osa”. Avita 2013
- M. Hallik, K. Pumbo “Loodus- ja inimeseõpetuse töövihik 3. klassile, 1. osa”. Avita 2017
- M. Hallik, E. Voolaid “Loodus- ja inimeseõpetuse töövihik 3. klassile, 2. osa”. Avita 2019

6. Ainevaldkond „Kunstiained“

6.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

6.2. Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmes.

Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti:**I kooliaste**

Kunst – 4,5
nädalatundi
Muusika – 6
nädalatundi

II kooliaste

Kunst – 3
nädalatundi
Muusika – 4
nädalatundi

III kooliaste

Kunst – 3 nädalatundi Muusika – 3 nädalatundi

6.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuv ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitvset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitvise poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);
- 3) ainealane (verbaalne) keel;

- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus);
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

6.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitlevate teemade, analüüsivate kunstiteoste ja -sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumimine ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uuetes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning

järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, -stiilidest, -ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides” sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatikapädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahenduste üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

Jrk nr	Üldpädevused	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Väärtuspädevus	Praktiline loominguline tegevus Eneseväljendus
2.	Sotsiaalne pädevus	Uurimuslikud ja rühmatööd, arutlused, esitlused, ühismusitseerimine, kunstiprojektid
3.	Enesemääratluspädevus	Loovusülesanded
4.	Õpipädevus	Uurimis- ja probleemülesanded, musitseerimine
5.	Suhtluspädevus	Tutvutakse kommunikatsioonivahenditega
6.	Matemaatikapädevus	Probleemide sõnastamine, arutlemine, põhjendamine Muusikakategooriate võrdlemine ja liigitamine
7.	Ettevõtlikkuspädevus	Õpitava sidumine nüüdisaegse igapäeva eluga. Ideede katsetamine. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse valdkonnaga seotud elukutsetega.

6.5. Lõiming

6.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

- 1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- 2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;
- 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
- 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni.

6.5.2. Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng” ning „Teabekeskond” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu info leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

Jrk nr	Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivat teemat	Ainevaldkondlikud tegevused
1.	Elukestev õpe ja karjääri planeerimine	Muusikaliste ja kunstialaste võimete ja huvide teadvustamine. Tutvutakse mitmekülgse muusika- kunsti väljunditega igapäevaelus ning seotust elukutsetega.
2.	Keskkond ja jätkusuutlik areng	Informatsiooni leidmine muusika kohta helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendamiseks.
3.	Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus	Muusika ja kunsti kaudu alguse saavad püsivad harrastused

4.	Kultuuriline identiteet	Tutvumine kohaliku- ja maailma kultuuripärandiga. Ideede, kogemuste, emotsioonide väljendamine loomingus.
5.	Teabekeskond	Autorikaitse. Andmebaasid
6.	Tehnoloogia ja innovatsioon	Toimetuleva inimese kujundamine
7.	Tervis ja ohutus	Muusika- ja kunstitunni instrumentide ohutu kasutamine
8.	Väärtused ja kõlblus	Muusika- ja kunstisündmused

6.7.3. Kunstiõpetus

1. klass 35 tundi

Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja tegevus	Lõiming
<p>kavanda astamine 6T</p>	<p>Mänguasja ja omameiste lavastuslik mudelitega</p>	<p>Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine iseseisvalt ja grupis.</p> <p>Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine.</p> <p>Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine.</p> <p>Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine.</p>	<p>Matemaatikaga on kunstil palju ühist. Esimesest kolmanda klassini tehakse selgeks kõik peamised geomeetrilised kujundid, nii tasapinnalised kui ka ruumilised. Sirkel ja joonlaud on iseenesestmõistetavad abivahendid. Hiljemalt kolmandas klassis võiks kunstitunnis selgeks saada, kuidas ümmargune taldrük laual lebades ovaaliks muutub.</p> <p>Loodusainetes uuritakse lähiümbrust ja igapäevaelu nähtusi.</p> <p>Kirjeldatakse inimese, taimede ja loomade välisehitust, õpitakse tundma plaani, kaarti, leppemärke ja värve nendel.</p>

<p>Pildiline ja ruumiline väljendus 6T</p>	<p>Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine.</p> <p>Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil.</p>	<p>ÜMBRUS Vabanemine stampkujunditest (päikese-neljandik, aknarist jm). ASJAD Tuttavate asjade kujutamine - lilled, mänguasjad ... INIMENE Inimese vanus, amet jne, joonistamine mälu järgi. GEOMEETRIA Mõisted kolmnurk, ruut, ring ... MÄRK Geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. KIRI Oma nime kujundus portfooliol vms.</p>	<p>Koos kehalise kasvatuses arendab kunstitud kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat ja koordineerimist. Liikumisasendite kujutamisel on sport asendamatu teema. Esimese astme muusikatundides püütakse kujutada erinevaid karaktereid, laulmisele lisatakse muusikaline liikumine – rahvatants ja laulumängud</p>
<p>Disain ja keskkond 6T</p>	<p>Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne.</p> <p>Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena.</p> <p>Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne.</p> <p>Vormi ja funktsiooni seos.</p>		<p>Kunstitunnis omandatud oskuste rakendamine digitaalsete vahenditega töötades.</p>

<p>Meedia ja kommunikatsioon 5T</p>	<p>Meediad kodus ja koolis.</p> <p>Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video).</p>	<p>Asjade tähendus pildil (nt loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona).</p>	
<p>Kunstikultuur 6T</p>	<p>Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.</p> <p>Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.</p>	<p>EESTI JA MAAILM Keskaegsed hooned.</p> <p>RAHVAKUNST Laulupidu ja rahvariided.</p>	

<p>Materjalid, tehnikad 6T</p>	<p>Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu.</p> <p>On iseseisev, kuid valmis ka koostööks.</p> <p>Valib ise sobivaima kujutusviisi.</p> <p>Katsetab kõiki tehnikaid.</p> <p>Tunneb kodukoha kultuuriobjekte.</p> <p>Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.</p> <p>Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.</p>	<p>MAAL Näpuvärvid , guašš</p> <p>SKULPTUUR Plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid</p> <p>GRAAFIKA Kriipimine vms.</p>	
---------------------------------------	--	--	--

2.klass kunst			
70 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja tegevus	Lõiming
Uurimine, avastamine, ideede arendamine 14 tundi	<p>*Esitleb oma töid, selgitab ise ja kuulab kaaslasi. Töötab iseseisvalt ja grupis.</p> <p>*Tunneb põhielemente- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt .</p> <p>*Oskab välja tuua peamist ja iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>*Proovib läbi erinevaid tehnikaid, võtteid, kasutab erinevaid materjale ja vahendeid.</p>	Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.	Emakeel

<p>Pildiline ja ruumiline väljendus 20 tundi</p> <p>ÜMBRUS</p> <p>ASJAD</p> <p>INIMENE</p> <p>GEOMEETRIA</p>	<p>*Oskab leida esemete ja olendite iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>*Oskab esile tõsta suuruse, asukoha ja värvi abil.</p>	<p>Puude, mägede, pilvede jne kujutamine mitmel erineval moel.</p> <p>Eseme tähtsamad tunnused.</p> <p>Inimese vanus, amet jne, joonistamine mälu järgi. Algsed proportsioonireeglid.</p> <p>Mõisted kolmnurk, ruut, ring ... kordamine Geomeetristest kujunditest pilt.</p>	<p>Loodusõpetus Emakeel Inimeseõpetus Matemaatika</p>
<p>Disain ja keskkond 6 tundi</p>	<p>*Oskab väärtustada disaini rolli igapäevaelus. *Teeb vahet vormi ja funktsiooni seostel.</p> <p>* Rakendab omandatud oskusi digitaalsete vahenditega töötades</p>	<p>Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne. Ideede selgitamine, vormistamine, joonistamine, makettidena. Disaini roll: trükised, tarbevõttehooned, keskkond jne.</p>	<p>Matemaatika Emakeel Ajalugu</p>

MÄRK KIRI		Vormi ja funktsiooni seos. Geomeetriliste kujundite erinevad tähendused. Liiklusmärkide keel Oma nime kujundus portfooliol vms. Dekoratiivkiri kingipakil vms.	
Meedia ja kommunikatsioon 8 tundi	Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu. *On iseseisev, kuid valmis ka koostööks. *Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.	Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Asjade tähendus pildil (nt loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona). Piltjutustuste kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). e-kaart.	Informaatika Emakeel

<p>Kunstikultuur</p> <p>12 tund</p> <p>EESTI JA</p> <p>MAAILM</p> <p>RAHVAKUNST</p>	<p>*Tunneb kodukoha kultuuriobjekte.</p> <p>*Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.</p>	<p>Vana ja uue võrdlemine.</p> <p>Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.</p> <p>Keskaegsed hooned.</p> <p>Lossid, kindlused ja mõisahooned.</p> <p>Laulupidu ja rahvariided.</p> <p>Talu ja taluriistad.</p>	
<p>Materjalid, tehnikad</p>	<p>Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu</p>	<p>Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine.</p>	
<p>10 tundi</p> <p>MAAL</p> <p>SKULPTUUR</p> <p>GRAAFIKA</p>		<p>Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>Näpuvärvid , guašš, <i>tempera</i>, Plastiliin, savi jt pehmed voolimismaterjalid.</p> <p>Seisvad figuurid materjali lisamisega. Riipimine vms.</p> <p>Monotüüpia jt erinevad tõmmised.</p>	

3.klass kunst			
70 tundi			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja tegevus	Lõiming
Uurimine, avastamine, ideede arendamine 14 tundi	<p>*Esitleb oma töid, selgitab ise ja kuulab kaaslasi.</p> <p>Töötab iseseisvalt ja grupis.</p> <p>*Tunneb põhielemente- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt .</p> <p>*Oskab välja tuua peamist ja iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>*Proovib läbi erinevaid tehnikaid, võtteid, kasutab erinevaid materjale ja vahendeid.</p>	<p>Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon.</p>	Emakeel
Pildiline ja ruumiline väljendus 20 tundi ÜMBRUS ASJAD INIMENE GEOMEETRIA	<p>*Oskab leida esemete ja olendite iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>*Oskab esile tõsta suuruse, asukoha ja värvi abil.</p>	<p>Maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel.</p> <p>Esimesed katsetused kujutamisel naturist.</p> <p>Dünaamiline kriipsupoisi liikumise kavandamine.</p> <p>Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine.</p>	Loodusõpetus Emakeel Inimeseõpetus Matemaatika

<p>Disain ja keskkond 6 tundi MÄRK KIRI</p>	<p>*Oskab selgitada ideed, vormistab ideed jooniste ja makettidena. *Oskab väärtustada disaini rolli igapäevaelus. *Teeb vahet vormi ja funktsiooni seostel. * Rakendab omandatud oskusi digitaalsete vahenditega töötades</p>	<p>Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne. Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Vormi ja funktsiooni seos. Stilisatsioon. Dekoratiivkiri kingipakil vms. Šrifti valik vastavalt ülesandele.</p>	<p>Matemaatika Emakeel Ajalugu</p>
<p>Meedia ja kommunikatsioon 8 tundi</p>	<p>*On iseseisev, kuid valmis ka koostöök. *Käitub endale ja teistele ohutult visuaalses ja virtuaalses maailmas.</p>	<p>Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Asjade tähendus pildil (nt loodus-materjalidest installatsiooni jäädvustamine fotona). Piltjutustuste kujundamine (nt foto sidumine joonistuste ja tekstiga). e-kaart.</p>	<p>Informaatika Emakeel</p>

<p>Kunstikultuur</p> <p>12 tundi</p> <p>EESTI JA MAAILM</p> <p>RAHVAKUNST</p>	<p>*Tunneb kodukoha kultuuriobjekte.</p> <p>*Taipab eseme vormi ja funktsiooni seost.</p>	<p>Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed.</p> <p>Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine.</p> <p>Lähikonna kunstigalerii, muuseumi asukoht ja funktsioon.</p> <p>Kindamustrid, sokisääred vms</p>	
<p>Materjalid, tehnikad</p> <p>10 tundi</p> <p>MAAL</p> <p>SKULPTUUR</p> <p>GRAAFIKA</p>	<p>Katsetab julgelt ja tunneb sellest rõõmu</p>	<p>Kunstitehnikate ja töövõtete loominguline rakendamine.</p> <p>Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.</p> <p>Näpuvärvid , guašš, <i>tempera</i>, Voolimine ühest tükist, ilma juurde lisamiseta.</p> <p>Monotüüpia jt erinevad tõmmised. Papitrükk vms.</p>	

8. Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“

8.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Ainevaldkonda kuuluv kehaline kasvatus toetab õpilast oma tervist väärtustava eluviisi kujunemisel. Kehalise kasvatuses omandatud teadmised, oskused ja kogemused on aluseks õpilase iseseisvale liikumisharrastusele. Koolis kogetud liikumisrõõm soodustab huvi spordi- ja tantsusündmuste vastu, innustab õpilast neid jälgima ning neis osalema. Kehalise kasvatuses õppekorraldus, mis tagab õpilase kehalise, kõlblise, sotsiaalse ja esteetilise arengu, toetab tema kujunemist terviklikuks isiksuseks.

8.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeaines

Kehalises kasvatuses toetatakse väärtuspädevuse kujunemist tervist ning jätkusuutlikku eluviisi tähtsustava õppega. Arusaam, et tervist tuleb kaitsta ja tugevdada, aitab õpilasel teha põhjendatud valikuid tervisekäitumises. Austus looduse ning inimeste loodud materiaalsete väärtuste vastu soodustab keskkonda säästvat liikumist/sportimist. Abivalmis ja sõbralik suhtumine oma kaaslastesse ning ausa mängu põhimõtete tähtsustamine sportlikes tegevustes toetavad kõlbelise isiksuse kujunemist.

Õpipädevuse arengut soodustab õpilase oskus analüüsida ja hinnata oma liigutusoskuste ja kehaliste võimete taset ning kavandada meetmeid nende täiustamiseks. Koolis tekkinud huvi liikumise vastu loob aluse õppida uusi ja sobivaid liikumisviise.

Sotsiaalne pädevus tähendab viisakat, tähelepanelikku, abivalmis ja sallivat suhtumist kaaslastesse. Koostöö sportides õpetab inimeste erinevusi aktsepteerima, neid suhtlemisel arvestama, ent ka ennast kehtestama.

Enesemääratluspädevus on oskus hinnata oma kehalisi võimeid ning valmisolek neid arendada, samuti suutlikkus jälgida ja kontrollida oma käitumist, järgida terveid eluviise ning vältida ohuolukordi. Ettevõtlikkuspädevust kujundab õpilase oskus näha probleeme ja leida neile lahendusi, seada eesmäärke, genereerida ideid ning leida sobivaid vahendeid ja meetodeid nende teostamiseks. Kehalises kasvatuses õpib õpilane analüüsima oma kehaliste võimete ja liigutusoskuste taset, kavandama tegevusi ning tegutsema sihipäraselt tervise tugevdamise ja töövõime parandamise nimel. Koostöö kaaslastega sportimise kujundab toimetulekuoskust ja riskeerimisjulgust.

Sportitehniliste oskuste analüüs, kehalise töövõime näitajate ja sporditulemuste dünaamika selgitamine eeldavad õpilaselt matemaatikale omase keele, seoste, meetodite jms kasutamise oskust ning toetavad matemaatikapädevuse kujunemist.

Suhtluspädevus on seotud spordi ja tantsu oskussõnavara kasutamisega, eneseväljendusoskuse arendamisega ning teabe- ja tarbetekstide mõistmisega

8.5. Lõiming

8.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Kehalise kasvatuselõimimisel teiste valdkondadega on palju võimalusi.

Emakeelepädevust kujundatakse kehalises kasvatuses teksti mõistmise, suulise ja kirjaliku teksti loomise ning eneseväljendusoskuse kaudu.

Õpilaste võõrkeeltepädevuse kujunemisele aitab kaasa erinevatest võõrkeelsetest teabeallikatest vajaliku info leidmine. Eri spordialade kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada.

Kunstipädevuse kujunemist toetab spordialade/liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitlus, valmisolek leida erinevatele ülesannetele uusi ja omanäolisi lahendusi ning oskus märgata ümbritsevas ilu.

Sotsiaalne pädevus. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi. Tervist väärtustava eluviisi omaksvõtmine ja teadlikkus soodustavad õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kodanikuks.

Tehnoloogiline pädevus võimaldab rakendada teaduse ja tehnika saavutusi erinevates spordialades/liikumisviisides (spordialade tehnika, spordivarustus ja -vahendid) ning järgida tervisliku toitumise põhitõdesid.

Loodusteaduslikku pädevust toetab keskkonna väärtustamine sportimisel. Kehalise kasvatuses kaudu kinnistuvad teadmised ja oskused, mis on omandatud inimeseõpetuses, bioloogias, füüsikas ja geograafias.

8.5.2. Läbivad teemad

Läbiva teema „Tervis ja ohutus” puhul on kehalisel kasvatusel kanda oluline osa. Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, arusaamade, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii aineõppes kui ka tunnivälises tegevuses, samuti füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu.

Läbivat teemat „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” toetatakse kehalises kasvatuses õpilaste innustamisega olema terve ning kandma muutuvat õpi-, elu- ja töökeskkonnas hoolt oma töövõime suurendamise eest. Võimekuse ja huvi ilmnemise korral mõne spordi- ja/või liikumisharrastuse vastu juhitakse õpilast selle alaga süvendatult tegelema.

Läbivat teemat „Keskkond ja jätkusuutlik areng” aitab kehalises kasvatuses ellu viia väljas (looduses) harrastatavate spordialadega tegelemine, mis väärtustab ümbritsevat ning soodustab õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks liikumise harrastajaks.

Läbivat teemat „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” toetatakse õpilaste organiseeritud tunnivälise liikumisharrastuse kaudu (omaalgatuslikud spordi- ja tantsuüritused, võistlused, õpilaste juhendamisel tegutsevad liikumis- ja treeningrühmad jms).

Läbiv teema „Kultuuriline identiteet” kajastub kehalise kasvatus tundides õpitavates spordialades/liikumisviisides, mis tutvustavad rahvuslikku ja teiste maade liikumiskultuuri ning aitavad õpilasel kujuneda kultuuriteadlikuks (omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavaks) ühiskonnaliikmeks.

Läbiv teema „Teabekeskond” toetab õpilast vajaliku info leidmisel.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” rakendamine kehalises kasvatuses seostub antud ülesande jaoks õpilasepoolse sobiva lahenduse leidmisega.

Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus” seostub spordi ülimala aate – ausa mängu põhimõtete järgimisega kehalises kasvatuses ning tunnivälises sportlikus tegevuses. Sportlikus tegevuses kehtivate reeglite mõistmine ja nende järgimine toetab õpilase kujunemist kõlbeliseks isiksuseks.

8.6. Kehaline kasvatus

8.6.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid

Põhikooli kehalise kasvatusesga

taotletakse, et õpilane:

- 1) soovib olla terve ja rühikas;
- 2) mõistab kehalise aktiivsuse tähtsust oma tervisele ja töövõimele ning regulaarse liikumisharrastuse vajalikkust;
- 3) tunneb liikumisest/sportimisest rõõmu ning on valmis uusi liikumisosi õppima ja liikumist iseseisvalt harrastama;
- 4) omandab põhikooli ainekavasse kuuluvate spordialade/liikumisviiside tehnika;
- 5) täidab liikudes/sportides ohutus- ja hügieeninõudeid;
- 6) jälgib oma kehalist vormisolekut; teab, kuidas parandada töövõimet regulaarse treeninguga;
- 7) õpib kaaslastega koostööd tegema, kokkulepitud reegleid/võistlusmäärusi järgima ja ausa mängu olemust mõistma;
- 8) tunneb huvi Eestis ning maailmas toimuvate spordi- ja liikumisürituste vastu;

8.6.2. Õppeaine kirjeldus

Kehalises kasvatuses lähtutakse vajadusest toetada õpilase kujunemist hea tervise ja töövõimega isiksuseks. Kehalise kasvatuses tundides omandatud teadmised, oskused ja kogemused soodustavad õpilase mitmekülgset arengut ning võimaldavad tal leida endale jõukohase, turvalise ja tervisliku liikumisharrastuse.

Kehalises kasvatuses juhitakse õpilast oma kehalise vormisoleku taset jälgima ning seda regulaarselt harjutades ning uusi (sh iseseisvalt omandatud) teadmisi ja oskusi hankides edendama.

Keskkonda hoidev, kaaslasi austav, koostööd ning ausa mängu põhimõtteid väärtustav liikumine ja sportimine toetavad õpilase sotsiaalset ning kõlbelist arengut.

Põhialadena kuuluvad põhikooli kehalise kasvatuses ainekavva võimlemine, kergejõustik (I kooliastme õpitulemustes ja õppesisus esitatud põhiliikumisviisidena jooks, hüpped ja visked), liikumis- ja sportmängud (korv-, võrk- ja jalgpall – koolil on kohustus õpetada neist kaht), tantsuline liikumine, talialad (suusatamine ja uisutamine – koolil on kohustus õpetada neist üht) ning orienteerumine. I või II kooliastmes läbivad õpilased ujumise algõpetuse kursuse. Teadmisi spordist ja liikumisest/sportimisest edastatakse kehalise kasvatuses tundides praktilises tegevuses ja õpilasi iseseisvale (tunnivälisele) õppele suunates.

Et koolidel oleks võimalik kehalist kasvatust korraldades arvestada õpilaste huve, kooli ja paikkonna spordi- või liikumisharrastuse traditsioone, ent ka olemasolevaid sportimistingimusi, on kehalise kasvatuses ainekavas esitatud õpitulemused kavandatud saavutada (ja neile vastav õppesisu läbida) 75–80% õppeks ettenähtud tundide jooksul. 20–25% kehalisele kasvatusesele ette nähtud tundide mahust võivad koolid kasutada ainekavva mittekuuluvate spordialade ja liikumisviiside (käsipall, saalihoki, pesapall, sulgpall, erinevad tantsustiilid jm) õpetamiseks, ainekavva kuuluvate põhialade oskuste kinnistamiseks või põhialade süvendatud õppeks. Tantsuline liikumine võib olla integreeritud kehalise kasvatuses tundides teiste spordialade ja liikumisviisidega.

1. klass 35 tundi RÜTMIKA			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja- tegevus	Lõiming
Liikumine muusika saatel Improviseerimisharjutused	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kuulata, jälgida, matkida lihtsamaid korraldusi; • Teadvustab korraharjutusi; • Tunnetab oma keha ja liigutusi; • Sooritab harjutusi matkides, eeskuju järgi, abiga. 	<p>Liikumine erinevatel viisidel Improviseerib tantsu muusika järgi Kehapilli ja rütmipillide kasutamine Erinevad mängud Koordinatsiooniharjutused Sensorsete ja mootorsete võimete arendamine Kuulmis-, nägemis- ja kineetilise mälu treenimine Rütmitaju arendamine Maailma avastamine lapse loomuliku huvi rakendamise teel Koostöö arendamine Tolerantsi kasvatamine</p>	<p>Kehaline kasvatus Muusikaõpetus Matemaatika Eesti keel</p>
Rütmipillid ja kehapillid	<p>Liigub erineva rütmiga muusika saatel</p> <p>Rõõm liikumisest</p> <p>Sooritab harjutusi koostegevuses</p>		

	Esineb õpitud kavadega kooliüritustel		
2. klass 35 tundi TANTSUÕPETUS			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus	Lõiming
Ringmängulaulud 11 tundi Bugi Tädi Lapaduu Õunake Rits-rats-rundipumm Kosjad tulid saarest Farii, farii, faraa Bingo Kägu Süda tuksub Lõbus mölder Tuju heaks	Teab mõisteid ringjoon, kodarjoon, viirg, lähteasend, päri- ja vastupäeva, sisejalg, tugijalg, käed poolpüsti, ristplaks, pühkeplaks, põimumine kätlemine; laulumängude põhiasendeid galopivõte, polkavõte, kodarjoonel kõrvuti, kodarjoonel rinnati, käed kätes, käevang; samme kandastak, varvasastak, galopp, hüpak, käärhüpe, hüpak-, kõrval-, lõpp-, polka-, rõhk- ja vahetussamm; tunneb muusika järgi liikumisest rõõmu.	Mõistete ringjoon, kodarjoon, viirg, lähteasend, päri- ja vastupäeva, sisejalg, tugijalg, käed poolpüsti, ristplaks, pühkeplaks, põimumine kätlemine; põhiasendite galopivõte, polkavõte, kodarjoonel kõrvuti, kodarjoonel rinnati, käed kätes, käevang; sammude kandastak, varvasastak, galopp, hüpak, käärhüpe, hüpak-, kõrval-, lõpp-, polka-, rõhk- ja vahetussamm õppimine.	eesti keel (kuulamine) – suulise juhendamise järgi tegutsemine; kehaline – koordineerimise, tasakaalu ja vastupidavuse arendamine; muusika – rütmide/tempo eristamine; inimeseõpetus – verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine, erinevustega arvestamine, sallivuse arendamine, tantsu etikett; loodusõpetus – standard ja ladinatantsude sünnimaade asukoha leidmine maakaardilt

<p>Eesti rahvatantsud 12 tundi</p> <p>Kaera-Jaan Oige ja vasemba Jooksupolka Kupparimoori Kungla rahvas</p>	<p>Oskab moodustada sõõri, ahelsõõri, seista kodarjonele, olla paarilise suhtes küljetsi või rinnati, liikuda päri- ja vastupäeva, teha rist- ja pühkeplaksu, põimumisega kätelda, võtta vallas-, sulg-, süld- ja sisekäevõtet, harkseisu, käevangu, teha käärhüpet, hüpak, kõnni-, jooksu-, paigal-, külg-, lõpp-, hüpak-, liblik-, polka- ja rõhksammu; tantsida õpitud rahvatantse.</p>	<p>Mõistete sõõr, ahelsõõr, ringjoon, kodarjoon, päri- ja vastupäeva, ristplaks, päkk, rinnati, kõrvuti, pihkseong, kätlemine, põimumine; põhiasendite vallas-, sulg-, süld- ja sisekäevõte, harkseis, käevang; sammude käärhüpe, hüpak, kõnni-, jooksu-, paigal-, külg-, lõpp-, hüpak-, liblik-, polka- ja rõhksamm õppimine.</p>	
<p>Standardtantsud ja ladinatantsud 12 tundi</p> <p>Ruutrumba Rock Aeglane valss</p>	<p>Oskab tantsida ruutrumba, rocki ja aeglase valsi põhisamme, jälgib tantsuhoidu, oskab sobitada muusikat ja tantsusamme.</p>	<p>Põhiasendite õppimine (tantsuhoid standard ja ladinatantsudes), ruutrumba, rocki ja aeglase valsi põhiliikumiste õppimine (sammude skeemi läbimine rütmipildita, rütmi plaksutamine kätega, rütmi ja tantsuskeemi ühendamine)</p>	

Kasutatud kirjandus ja õppematerjal:

Liivak, M. (2000). Kaks sammu sissepoole. Tartu

Toomi, U. (1953). Eesti rahvatantsud. Tallinn: Eesti riiklik kirjastus

Wainwright, L. (2006). Palun tantsule. Tallinn: Odamees

2. klass 35 tundi			
LOOVUS			
Teemad/osad, maht	Õpitulemused	Õppesisu ja-tegevus	Lõiming
Kujutlusmatkad Improviseerimis- harjutused	<ul style="list-style-type: none"> • Julgeb ennast teiste ees avada • Improviseerib häälega 	<p>Muusikapala järgi joonistamine, pildi seletamine, meeleolu sõnastamine</p> <p>Muusika saatel tantsude, liikumise ja rütmisaate improviseerimine</p>	<p>Kujutav kunst</p> <p>Kehaline kasvatus</p> <p>Muusikaõpetus</p> <p>Eesti keel</p>
Rütmipillid ja kehapillid	Esinemisjulguse arendamine	Enesetunnetus läbi pillimängu	
Loovusharjutused- ja mängud Omalooming	Väikesed loomingulised katsetused	Loovuskonkurssidest osavõtt Jutukesed, näidendid	
Soojendusharjutused, lõõgastavad, tasakaalustavad harjutused	Mõnusa pingevaba meeleolu saavutamine		

Rollimängud, fantaasia- ja suhtlemismängud	<ul style="list-style-type: none"> • Julgeb oma mõtteid ja tegevusi teistele näidata • Liikumisvabaduse saavutamine 	Enesetunnetus läbi suhete peegli, probleemidele lahenduse otsimine. Rühmakujutus. Spontaansed impulsid.	
Enese tundmaõppimine musitseerimise ja liikumise teel	Vau- efekti saavutamine : olen andekas, vaat, mida ma oskan		
Kunstiharjutused	Mina-pildi selginemine	Värvilised sõnumid	

Kasutatud kirjandus:

- Hellsten, T. (1994), „Jõehobu elutoas“ Eesti Karskusliit Kidron, Anti (2000) *Leidlik meel*. Tallinn: Mondo.
- Pehk, A. (1996). Muusade kunst aitab elada: Muusika psühhofüsioloogilisest toimest ja selle teraapilistest rakendusvõimalustest. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool
- Rüütel, E., Elenurm, T., Pehk, A., Tomberg, M., Visnapuu, P. (2001). Loomismäng. Muusika-, sõna-, liikumis-, kunsti- ja värviharjutusi rühmatöök. Tallinn: Tallinna Pedagoogikaülikool
- Vikat, M (1998) „Lapse muusikalist arengut soodustav kasvukeskkond“ TPÜ
- Heinla, E. (2002) „Loovuse defineerimine“ Tallinna Pedagoogikaülikool